

U zale u Arcelor Mittala:

lokalni utjecaji svjetskog eli nog giganta

Maj 2008

Ovaj izvještaj je posvećen borbi zajednica protiv ArcelorMittala

Suradnici:

Alena Miskun, National Ecological Center of Ukraine, Ukraine
Blanche Weber, Mouvement Ecologique, Friends of the Earth, Luxembourg
Dana Sadykova, Karaganda Ecological Museum, Kazakhstan
Liz Ilg, Ohio Citizen Action, USA
Sunita Dubey, groundWork, USA
Pippa Gallop and Klara Sikorova, CEE Bankwatch Network
Jan Šrytr, GARDE programme of the Environmental Law Service, Czech Republic
Svetlana Spatar, Ecological Society Green Salvation, Kazakhstan
Victor Munnik and Bobby Peek, groundWork, Friends of the Earth, South Africa

Priznanja:

Vaal Environmental Justice Alliance, South Africa
Steel Valley Crisis Committee, South Africa
Paul de Clerck, Friends of the Earth International
Darek Urbaniak, Friends of the Earth Europe

Koordinacija izvještaja:

Sunita Dubey, groundWork, USA
Pippa Gallop and Klara Sikorova, CEE Bankwatch Network

Urednik:

Greig Aitken, CEE Bankwatch Network

Fotografije:

Mirza Subasic, Bosnia and Herzegovina
www.mirza-photos.blogspot.com
Jorge Reverter, Spain
www.trekearth.com/members/jorgereverter
iStockphoto
www.istockphoto.com
CEE Bankwatch Network
Environmental Law Service
groundWork, Friends of the Earth, South Africa
Mouvement Ecologique, Friends of the Earth, Luxembourg
Ohio Citizen Action

Dizajn:

Tomas Barcik, design studio, Czech Republic
www.design-studio.cz

Tisk:

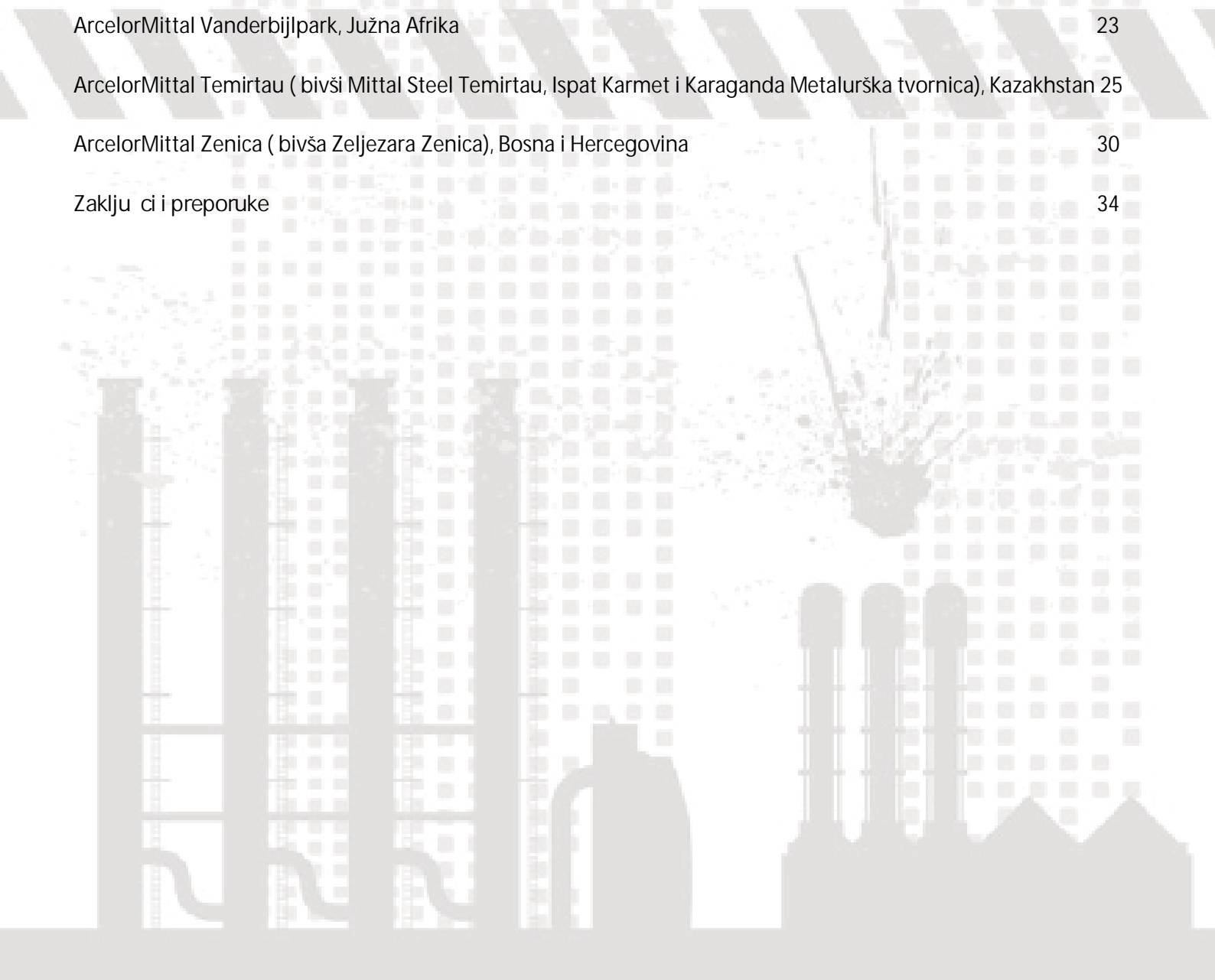
Tiskárna Grafokon, Czech Republic
www.grafokon.cz

Posebna zahvala na finansijskoj potpori groundWork South Africa.
Maj 2008

Prevedeno za kampanju »e-DOZE« uz dozvolu Ohio Citizen Group

Sadržaj

Predgovor	4
Uvod: Rast elinog giganta	5
ArcelorMittal Steel Cleveland Works, Ohio, USA	8
ArcelorMittal Galati (bivši Sidex), Rumunija	11
ArcelorMittal Orissa, Indija	15
ArcelorMittal Kryviy Rih (bivši KryvorizhStal JSC), Ukrajina	17
ArcelorMittal's electric steelworks, Luxembourg	20
ArcelorMittal Ostrava (bivša Nova Hut), Češka Republika	21
ArcelorMittal Vanderbijlpark, Južna Afrika	23
ArcelorMittal Temirtau (bivši Mittal Steel Temirtau, Ispat Karmet i Karaganda Metalurška tvornica), Kazahstan	25
ArcelorMittal Zenica (bivša Zeljezara Zenica), Bosna i Hercegovina	30
Zaključci i preporuke	34

Poštovani dioni aru,

u utorak, 13 maja 2008 lanovi zajednica i predstavnici organizacija civilnih društava širom svijeta e predstaviti ovu tamnu stranu godišnjeg izvještaja ArcelorMittalu, na godišnjem generalnom sastanku u Luxembourg. Ovo nije slu ajno, da su se ljudi iz Afrike, Amerike, Azije i Evrope ujedinili protiv ArcelorMittala: nekontroliran rast ovog eli nog giganta esto puta na ra un zdravlja ljudi, u brzom globalizacijskom svijetu, dao je ljudima zajedni ki razlog za otpor.

Dioni arski aktivizam i izvještavanje o tamnoj strani kompanija nije jedinstven slu aj strateške kampanje, usmjerene u prošlosti protiv razli itih tvrtki, kao npr. na kompaniju Royal Dutch Shell, koja je tako er služila za ispostavljanje uloga i potpori razli itih tvrtki u državama apartheida u Južnoj Africi u 80-tim. Ono što ovu akciju ini druga ijom je injenica da po prvi put nalazimo zajedni ki razlog za globalnu akciju ne protiv multinacionalne kompanije sa Sjevera koja plja ka Jug nego protiv multinacionalne kompanije sa Juga, koja djeluje na isti na in.

Izazovi s kojima su suo ene zajednice u blizini ArcelorMittalovih tvornica nisu opisani kao privla ne teme okoliša, koje zauzimaju dominantne dnevne naslove u svjetskim medijima, kao što su klimatske promjene i topljenje leda.

Umjesto toga, kao što je to predstavljeno ovdje, ovo je svakodnevna borba za pravo na okoliš, za okoliš koji nije štetan po njihovo zdravlje i bez zaga enja. Ove borbe su pod radarom i vrlo rijetko pune naslove medija. Dok se svijet fokusira na globalne utjecaje, ne zaboravimo, da sve po inje na lokalnom nivou – tvrtke koje imaju lokalni uticaj nepromjenljivo uti u i globalno. – i osim toga, ako postoji jaka mobilizacija na terenu, naši nepovezani odgovori su bezna ajni. To je ono što je predstavljeno ovdje, povezana globalna akcija sa terena.

Svi mi smo dioni ari, možda ne u tvrtkama ali smo uistinu u našem okolišu, i dioni ari kompanija kao što je ArcelorMittal trebaju biti upozoreni na ovu realnost. Dini ari su mnogo puta zaslijepljeni sjajnim izvještajima, eko sviješ u i detaljnim prikazima rasta profita. Ovo izvješ e nastoji stvoriti novu svijest dioni ara Arcelor Mittala i poziva ih da djeluju na predstavljenim dokazima.

Dioni ari više ne mogu biti neinformisani kod godišnjih profita. Ono što im je potrebno je to, da prihvate odgovornost negativnog utjecaja njihovih investicija na živote ljudi skupa sa profitom kojeg žanju sa dionicama. Izuzetno važno je da shvate, da lokalne nepravde prezentirane u izvješ u ne e »oti i tek tako«. Ono što trebaju je pažljivo rasu ivanje i dioni arske rezolucije, koje e pozivati na poboljšan rad na terenu kako bi omogu ile donošenje okolišne pravde lokalnim zajednicama.

Bobby Peek
Director, groundWork, Friends of the Earth South Africa
Corporate Campaigner Friends of the Earth International

Rast eli nog giganta

Mnogi uo avaju rast Mittal Steel-a – sada Arcelor Mittala – od male tvornice do globalnog eli nog giganta, kao jednog od velikih uda u poslovnom svijetu. Nakon rada u manjoj eli ani svog oca, i nakon uspješnog pokretanja eli ane u Indoneziji, Lakshmi Mittal se je odcjepio i stekao bogastvo otkupima starih tvornica po svijetu i njihovim pretvaranjem u profitne podvige.

Uspjeh u poslu je rezultirao velikim bogastvom za Mittal, koji je trenutno rangiran na etvrtom mjestu najbogatijih ljudi prema Forbes-u¹, sa ocjenjenim bogastvom od \$45 milijardi. On je i tako e Izvršni direktor (CEO) najve e kompanije za proizvodnju elika ArcelorMittal, nakon što je Arcelor iz Luxembourga 2006 godine pristao na preuzimanje od strane Mittala. Pored rudnika u Africi, Centralnoj Aziji, Sjevernoj Americi i Isto noj Evropi, u vrijeme kada je preuzimao Arcelor, Mittal je otkupio željezare u 14 zemalja. Sada se ArcelorMittal fokusira na »projekte zelenih polja«* u zemljama poput Indije i Kine.

Uspjeh kompanije sukladan je sa izrabljivanjem slabih državnih zakona i političkih prepira. U zadnje tri decenije Mittal je otkupio stare, propale željezare u državnom vlasništvu u državama poput Trinidada, Meksika, Poljske, eške, Rumunije, Južne Afrike i Alžira.

Cijena uspjeha Mittal Steel-a je u velikoj mjeri bila pla ena sa življenjem i radom lokalnih zajednica u blizini njegovih tvornica. Mittal Steel je stekao globalnu reputaciju davanjem prioriteta na produktivnost, a na ra un okoliša, lokalnih zajednica i smjernica dobre prakse, u zemljama gdje upravljaju svojim tvornicama kao npr. u Rumuniji, Poljskoj, eškoj, Južnoj Africi, Kazahstanu i Americi, unato estim izjavama kompanije o njihovoj brizi za investiranje u regije.

Jedan od razoaravaju ih aspekata Mittalove uspješne pri e je i taj, kako su ga unato njegovom slabom okolinskom i socialnom dosjeu, mnoge me unarodne institucije u više navrata bezuslovno podržale politički i financijski. Najzlogasniji aspekt: Mittal je vidjeo da su stekli politički utjecaj kod kupovine tvornice Galati (Rumunija), kada je bivši ministar Tony Blair intervenisao i pomagao Mittalu, da

otkupi rumunsku željezaru, mjesec dana nakon što je tajkun donirao \$250.000 Blairovoj Laburisti noj stranci. U izuzetnom pismu g. Blair je rekao rumunskom premijeru, da bi se s prodajom najve e državnog poduze a pove ale šanse Rumunije u pridruživanju EU.³

Gra enje eli nog imperija javnim novcem

Kompanija je imala koristi od poreznih olakšica ili njihovim smanjenjem u nekoliko država uklju uju i Kazahstan i ešku, ali pitanje koje se mora postaviti je: zašto najve a kompanija za proizvodnju elika u svijetu, ne može sebi priuštiti pla anje cijelog poreza?

Mittal je tako er dobio opsežnu pomo u obliku niskokamatnih kredita od Internacionalne financijske korporacije (IFC) i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD). Ove javne banke imaju mandat da sudjeluju u razvoju privatnog sektora sa naglaskom na mala i srednja poduze a, i na podršci onih projekata, koji nisu mogli privu i financiranje drugih izvora. Ipak, u posljednjih deset godina Mittal je imao koristi ne manje od deset javnih zajmova od tih banaka.

Kazahstan	1999	IFC	SEFKazkommertsbank SME Credit Line*	USD 2.5 million
Romania	2001	EBRD	Ispat Sidex/Mittal Steel Galati	USD 100
Kazahstan	2001	IFC	Ispat Karmet SME Resource	USD 0.13 million equity and USD 3.27 million quasi equity
Romania	2002	EBRD	Mittal Steel Galati	USD 100
Algeria	2003	IFC	Ispat/Mittal Steel Annaba	USD 23
Romania/ Kazahstan	2004	IFC	LNM Holdings N.V.	USD 100
Macedonia	2005	EBRD	Mittal Steel Skopje	USD 25
Ukraine 2006	EBRD	Mittal Steel Kryvyi Rih	USD 200	
BIH	2006	EBRD	Mittal Steel Zenica EUR 25(USD 39.2 million)	
Kazahstan	2007	EBRD	Mittal Steel Temirtau - Health & Safety	USD 100

*Osnovna svrha ovog kredita je u podpori razvoja malih i srednjih poduze a direktno ili indirektno povezanih sa Ispat Karmet (sada ArcelorMittal Temirtau) i/ili za pomo bivšim uposlenicima kompanije, i/ili omogu ivanje rasta privatnog sektora u Karagandi regionu.

Svrha kredita je varirala, ali nekoliko njih je imala za cilj barem djelomično poboljšanje u inkovitosti energije, smanjenje zaga enja, zdravstvenih i sigurnosnih standarda. Od nekoliko, ako ne i od svih projekata, bilo je zahtjevano pripremanje akcijskih planova za zaštitu okoliša.

Sve dok ovi ciljevi nešto vrijede, nema razloga zašto bi se javnim novcem trebala pružati podrška za ono što bi zapravo kompanija trebala uraditi u svakom slu aju. Mittal je mogao sigurno pove ati sredstva iz drugih izvora po razumnim stopama, kako bi podigao standarde u svojim tvornicama. ak i ako IFC i EBRD vjeruju da su ponu eni niskokamatni razvojni krediti kompaniji, iji je ve inski vlasnik etvrta najbogatija osoba na svijetu, dobro iskorišten javni novac, kontinuiranost problema u željezarama bi dosada trebala biti alarmantna. Studijski primjeri u ovom ispitivanju IFC i EBRD-ovog financiranja željezara – u Rumuniji, Ukrajini,

¹ Forbes: The World's Billionaires, 05 March 2008 http://www.forbes.com/lists/2008/10/billionaires08_Lakshmi-Mittal_R0YG.html

² Throwing Stones at a Giant by Jacklyn Cock and Viktor Munnik, March 2006 <http://www.sociologyworkunit.org/files/giantshort3.pdf>

³ The Daily Telegraph: Blair pushed through deal for Indian billionaire who gave Labour £125,000, 10.02.2002, <http://www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2002/02/10/nlak10.xml>

Bosni i Hercegovini, Češkoj i Kazahstanu – ukazuju na to da bez obzira na dobre namjere kreditiranja nije došlo do uspješnih poboljšanja kao rezultat javno financiranih projekata. Zagađenje, zdravstveno sigurnosna pitanja i pitanja rada predstavljaju tekuće probleme za neke ili za sve željezare.

Niko ne očekuje, da se željezare i rudnici promjene preko noći, ali nakon nekoliko godina bi se trebala vidjeti poboljšanja. Međutim, grupe civilnog društva u Rumuniji i Ukrajini nisu mogli nabaviti ni akcijske planove za zaštitu okoliša radi utvrđivanja bilo kojeg trajnog napretka. One informacije, koje su bile dostupne, bile su objavljene od strane EBRD, a ne kompanije. Prema EBRD neka poboljšanja su napravljena kroz akcijske planove za zaštitu okoliša u Galati i Temirtau. Međutim, pažnja bi trebala biti usmjerena na sljedeći dokaz iz Rumunije i Ukrajine, sa naznakom entuzijazma kompanije, koji se proteže od smanjenja troškova pa do ulaganja u zdravlje, sigurnost na radu i zaštitu okoliša, što je rezultiralo samo nekim poboljšanjima ali na papiru. Bez redovnog pristupa tvornicama, nemoguće je procijeniti koliko će se to dogoditi, ali to ipak ukazuje na potrebu za temeljit nadzor tih investicija i zadržavanje u okviru zajmova koji su je već produženi od strane EBRD i IFC.

Hrvatska bilješka

Zbog nadaljnjeg iskorištavanja kompanije i nebrige njihovih vlada, ljudi se bore za svoja prava protiv ArcelorMittala tako na sjevernoj kao i na južnoj hemisferi, suprostavljanjem problemima kao što su zagađenje, slabi sigurnosni standardi, prisilne deložacije, i stjecanje poljoprivrednog zemljišta. Kao primjer, u Južnoj Africi, ljudi se bore protiv zagađenja, kao i protiv zastrašivanja usmjerenih na obitelji, koji su odbijali prodavati svoja zemljišta u okviru ekspanzijskih planova kompanije.

U septembru 2006, nakon objavljenih naslova o zdravstvenim i sigurnosnim problemima u Mittalovim rudnicima u Kazahstanu, i nakon smrti 41 rudara u rudniku Lenina, radnici su izašli na proteste zahtijevajući povećanje plata i poboljšanje sigurnosti na radu. Sljedeći incident u Mittalovim rudnicima, januara 2008 rezultiran je sa 30 mrtvih, što je povećalo ukupan broj mrtvih samo u

Kazahstanu na 191, otkako je kompanija otkupila željezaru Temirtau i ujedinila svoje rudnike 1996 godine. U aprilu 2008, osnovno tužilaštvo je upozorilo da kompanija riskira u svojim aktivnostima ukoliko ne uini više u podizanju sigurnosnih standarda.

Brige oko zdravstva i sigurnosti su isto tako raširene i na ostale Mittalove željezare, npr. u Galati (Rumunija) i Kryviy Rih (Ukrajina). članovi sindikata Solidarnost u Galati navode da je vodstvo angažirano s širokim rasponom taktika za potiskivanje aktivnosti sindikata.

Mittalovo podcjenjivanje ekoloških normi nije ograničeno samo na zemlje u razvoju. U augustu 2006, američka agencija za zaštitu okoliša je spomenula i Mittal Steel USA Inc. zbog navodnih kršenja ekoloških pravila u tvornici željeza u Indiani, i čelini u Ohio-u, koju je Mittal Steel preuzeo 2005 godine, zgroženost lokalnih zajednica nad visokim razinama zagađenja kao i srodnost zdravstvenih problema. Mittalov odgovor na optužbe javnosti je isto tako bio slab. U Americi, Mittal neprestano odbija lokalni zajednicu Ohio u njihovim namjerama za sudjelovanjem s javnošću, unatoč poslanom 33,891 pismu i peticijama.

U Češkoj je slična situacija kao i u Ohio-u. Visok nivo zagađenja su kritikovali duže vrijeme i stanovnici u blizini Mittalove željezare. Na kraju 2007 i na početku 2008 godine bila je organizirana peticija protiv neodgovornog ponašanja ArcelorMittala i državnih vlasti, a nekoliko građana je pokrenulo i tužbu protiv ArcelorMittala zbog kontinuirane prijetnje njihovom zdravlju. Istovremeno, legalne akcije dostavile su nadležnim vlastima zahtjeve o ispitivanju izdanih radnih dozvola.

Izrael ne zavjese

Važan i temeljni razlog spomenutih problema je u pristupu smanjenja troškova, kojeg je Mittal uveo u mnogim svojim željezarama i rudnicima, ugrožavajući i pri tom zdravlje i sigurnost radnika kao i susjeda njihovih tvornica. Kompanija sa naglaskom na visokim proizvodnim ciljevima dovela se je i do rezultata problema, koji se razapinju od isključivanja kontrolnih emisionih uređaja u Kryviy Rih-u (Ukrajina) no i u tokom vikenda (zbog ubrzanja proizvodnog procesa), do fatalnih nesreća u Kazahstanu.¹

⁴Flsabel Gorst and Peter Marsh, Kazakhs warn Mittal over safety, Financial Times, 20 February 2008, reproduced at <http://www.corpwatch.org/article.php?id=14944>

⁵Raushan Nurshayeva, Maria Golovkina, Paul Bolding: Kazakhstan urges ArcelorMittal to improve safety, Reuters, 3 April 2008, <http://in.reuters.com/article/asiaCompanyAndMarkets/idINL0373748620080403>

⁶See case study on Galati

⁷Ohio Citizen Action: Smoke and Mirrors: Mittal Steel's Playbook to cover up their pollution, 3 January 2007 <http://www.ohiocitizen.org/campaigns/isg/smoke.pdf>

⁸GARDE website, 18.02.2008: [http://www.responsibility.cz/index.php?id=210&tx_ttnews\[tt_news\]=188&tx_ttnews\[backPid\]=12&cHash=81daa30358](http://www.responsibility.cz/index.php?id=210&tx_ttnews[tt_news]=188&tx_ttnews[backPid]=12&cHash=81daa30358)

⁹See case study on Kryviy Rih

¹⁰Mark Franchetti, Robert Winnett and Holly Watt, Miners face 'suicide mission' working for Mittal's empire, Sunday Times, 10 June 2007 <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/asia/article1909796.ece>

A drugi važan problem proizlazi iz nejednakog odnosa snaga između pojedinih vlada i čelika i njegove kompanije. U većini slučajeva, ljudi koji odlučuju se upiru znatno jačim pružanju pritiska na Mittal i njegovom povećanju standarda, jer čelika je glavni poslodavac u području i zapošljava veliki broj radnika u željezarama. Svaki potez vlada, koji ugrožava odnose sa Mittalom je ekstremno kontraproduktivan. Prema tome, primjer Kazahstana je više izuzetak nego pravilo, gdje su ljudi i radnici prepušteni, da se bore sami za svoja prava. U Indiji, Mittalov ogromni investicijski plan se shvaća kao glavni generacijski projekt prihoda u području, i ovakvo zaboravljanje vlade na stanje u lokalnim zajednicama, koje će – ako se projekat usvoji – eventualno izgubiti poljoprivrednu zemlju na račun Mittalovog projekta.

Diljem svijeta ljudi se pored svoje bijede i resursa bore na način da drže Mittal odgovornim, kako bi zaštitili njihove zajednice. Ova kompilacija je napor različitih grupa, koje rade na različitim stranama svijeta, u cilju sastajanja i predodžbe globalne prirode problema prouzrokovanog od strane ArcelorMittala.

ArcelorMittal

Steel Cleveland Works

Ohio, USA

Izjava susjeda, naselje Slavic
Denise Denham i Donna Levandowski, Januar 2007

»Odrastali smo u ovoj kući i odmah do Clevelandske željezare, ali zadnjih pet godina postalo je nešto drugačije. Ne radi se samo o našim zdravstvenim problemima, koje smo primjetili, ili šteti koju prouzrokuje zagaćenje našoj kući, autima nego i o našoj djeci, koja su tako i bolesna.

Denisin sin Craig, desetogodišnjak najstariji je od troje djece. Dobio je astmu prije pet godina. Postane mu slabo, kada je slab zrak, i onda mora upotrijebiti respirator. Možete usput i reći, da diše. Nekada je astma toliko teška, da mora uzimati lijekove. Konstantno ima upale ušiju, i ako se ih na vrijeme ne riješite, samo će pogoršati njegovu astmu. Craig tako i ima alergije i lišajeve.

Denise Denham, Donna Levandowski i njihova djeca, kao susjedi Clevelandske željezare rade na tome kako bi ArcelorMittal bio dobar susjed.

Donin dvogodišnji sin tako i ima lišajeve. I svaki puta, kada se vrati kući i sa travnatog igrališta, ima mrljavi kožni osip. Krema koju koristimo je toliko jaka, da su ljekari doslovce rekli da mu tanji kožu. Jimmy ima astmu i alergije. Za Jimmyevu astmu je potrebna upotreba respiratora dva do tri puta dnevno.

Donnina kćerka Joie je stara sedam godina. Ona tako i ima alergije i astmu kao i djeca. Tako i ima i velike glavobolje. Proljetos Donna ju je morala voditi u ambulantu zbog jakih bolova. Tako i najviše patimo zbog migrena. Obje moramo uzimati lijekove protiv migrene do kraja našeg života. Donna je već prije pokušala da je umakne ali završila je u ambulanti. Njeni lijekovi su zaista jaki; prouzrokuju gubitak pamćenja, i njen test pluća vraćen je na visoki nivo, kada je prestala uzimati lijekove. Obje već imamo astmu posljednjih pet do šest godina. Denise ima još problema sa sinusima i mučninom.

Otišli smo zajedno sa djecom do okolinske zdravstvene klinike. Ljekari su nam preporučili, da se djeca ne bi smjela igrati napolju zbog teških metala prisutnih u travi i zemlji. Urinski testovi su pokazali povećane razine bakra, arsena, mangana, olova, cinka, žive, i alkalnih fosfata. To su isti polutanti, koji dolaze iz željezare.

Ljekari su nas upitali, da li ćemo se preseliti, jer zdravlje djece je važnije od ove kuće. Sigurni smo da bismo mogli to poželjeti, ali ne možemo sebi to priuštiti, i znamo, da nam željezara neće to platiti.

Umjesto toga, suožavamo se sa našim zdravstvenim problemima, i dodatnim iščimjenjem tako i. Jednog puta zbog njihove prašine nam je dvorište bilo narandžasto. Može se reći da izbacuju mnogo materijala u – metalne pahuljice, crveni dim – jer ujutro ćete to primjetiti na vašim autima.

Drugi važan problem je zvuk zagaćenje. Vatrogasna auta sa svojim sirenama, kamioni sa koksom su oduvijek tutnjali pored naše kuće. Kada rade, naša kuća se tresu. Prije osam ili devet mjeseci, buka nas je probudila u noćnim satima, iako ne rade prije 7h ujutro. Onda zovemo njihove redare i nekada ih smo ih zaustavljali. Nekoliko noći i kasnije probudili su nas u 3h ujutro.«

Pozadina

Zadnje stoljeće, velika Cleveland željezara je bila najveća zagađivačica u gradu. Mittal Steel nastavlja tu tradiciju u Cleveland Cuyahoga kantonu kao najveći zagađivač zraka i vode. Mittal Steel Cleveland željezara imaju dugu historiju proizvodnje željeza u Clevelandu. Kompleks je izgrađen prije 90 godina, i imao je osam vlasnika. U aprilu 2005 godine MSC željezara je ustanovljena nakon udruživanja ISG, Ispat Internationala i LNM Holdinga, vrijednog 4,5 milijardi dolara.

Mittalova glavna linija ravno valjanih željeznih proizvoda. Ovo je jedna od najvećih valjaonica u Sjevernoj Americi. Clevelandska željezara proizvodi sljedeće vrste elika:

- Vruće valjani - profili iz elika se ponovno zagrijevaju prije ulaska u peći i onda se valjaju kao vrući i trak.
- Hladno valjani – vruće valjana traka se valja ponovno dok je hladna

¹ Koks je oblik rude koji se koristi kao gorivo u procesu proizvodnje elika.

² Toxic Release Inventory, Ohio EPA, July 2005.

³ "Flat Rolled Products Plants," LTV Steel, <http://www.ltvsteel.com/htmlfiles/flatroll.htm>

- hladno valjani – hladno valjan trak se ponovno valja kao hladan i onda se omekšava

- elektro – galvanizovane plohe – tanak sloj cinka se primjenjuje radi zaštite elika od korozije

- poluproizvodi – plohe od elika, koje se ne valjaju

Ovi elikni proizvodi se upotrebljavaju u automobilskoj industriji, servisima, konverterima i cijevnim aplikacijama. Sa dvije visoke peći, Cleveland željezara ima kapacitet do 3,8 miliona tona elika godišnje.

Mittal Steel tvrdi, da je pogon u Clevelandu najproduktivnija tvornica na svijetu, mjerena po toni elika na radni sat. To znači, da Mittal obezbjeđuje vrlo malo radnih mjesta za građanina Clevelanda - 90% manje od broja kojega je kompleks prije upošljavao.

Marsha Harris, kadrovski manager u Mittal Steel Cleveland upućuje se na ovo kao »slaba manufaktura«. Pogon Cleveland željezare je na svom vrhuncu zapošljavao 15,000 radnika. Nakon bankrota LTV Steel-a, i prenavljanja tvornice od ISG-a 2002 godine, pogon trenutno zapošljava 1,598 radnika.

Cleveland kompleks raskrskava rijeku Cayahoga u Clevelandskoj dolini poznatoj kao i Stanovi. Ova željezara ima više susjeda nego i jedna druga željezara u državi: 392 276 građana i pola Clevelandskih škola su u okrugu od pet milja od željezare. 59,6% građana se identificiraju kao manjina: 48,9% afro-amerikanaca i 7,5% hispanjolaca. Sa tvornicom u dolini i kućama rezidenata na okolnim brdima, mnogi susjedi se nalaze na razini vrhova dimnjaka. Od doma instava, koji okružuju željezaru, 31,9% zarade manje od 15,000 dolara godišnje. Mnogi građani govore, da se žele odseliti dalje od Mittal Steel-a ali si to ne mogu priuštiti.

Zagaenje zraka i ljudsko zdravlje

1990 godine federalni amandman odredio je nove radne dozvole za emisije zraka i emisijsku naknadu na tonu emisija. Najnoviji podaci Mittal Steela emisija za 2006 godinu: 615 206kg. estica, 808 937kg. SO₂, 1 651 488 kg. Nox, 16 819 701 kg. CO, 88 421kg. organskih kemikalija.

Oko ArcelorMittal Steel Cleveland željezare živi 390 000 muškaraca, žena i djece žive unutar pet milja od željezare
Foto: Stefanie Spear.

Osim toga, Mittal Steel je obavezan, da unutar Popisa otrovnih ispusta, izvještava o emisijama u zrak, zemlju, vodu i određeni popis toksičnih spojeva. Mittal je izvjestio o ispustu 10 703 kg. cinka, 1473 kg. mangana, 633 kg. hidroklorne kiseline, 164 kg. olova, 45 kg vanadija, 32 kg. kroma, 18 kg. bakra, 15 kg. barija, 10 kg. kadmija i 3,6 kg. žive u zrak oko Clevelanda u 2006 godini.

Štetno po zdravlje

Fine estice one isjenja (PM 2.5) su tako male da prolaze kroz odbranbeni sistem, ulaze u plućno tkivo pa čak i u krvni sistem. Znanstvenici sada izvještavaju, da fine estice one isjenja predstavljaju najopasniji zdravstveni rizik prouzrokovan aerozagajenjem. Fine estice uzrokuju oštećenja pluća, poostrenu astmu, bolesti srca, bronhitisa, nepravilnog rada srca, lakše srčane napade, preuranjenu smrt sa bolestima srca i pluća. Djeca, starije osobe i osobe sa bolestima srca i pluća su najosjetljiviji na izloženost finih estica.

Sumpor dioksid sužava disajne puteve, sprečava disanje, i započinje astmu. Osobe sa astmom su posebno pogođene visokim razinama sumpornog dioksida emitiranih u kratkom periodu. Ostale grupe osjetljivih na sumpor dioksid su djeca, stariji i osobe sa bolestima srca i pluća.

⁴ "Mittal Steel – USA," Mittal Steel, <http://www.mittalsteel.com/Facilities/Americas/Mittal+Steel+USA/Operating+Facilities/Cleveland.htm>.

⁵ "Mittal Steel USA opens line in Cleveland to meet customers' needs for corrosion-resistant steel," Mittal Steel, April 2006.

⁶ Jennifer Scott Cimperman, "LTV Shutdown Begins," Society of American Business www2.sabew.org/sabewweb.nsf/e0087b5460c4a721862569c2005fa85a/989b9f5fbac4ea4c88256bc7006c368e!OpenDocument.

⁷ "Test for Mittal: Is Bigger Better?" Cleveland Plain Dealer, July 2, 2006.

⁸ "Demographic Profile of Surrounding Area (5 Miles)," US EPA Enforcement and Compliance History Online (ECHO), <http://www.epa.gov/cgi-bin/get1cReport.cgi?tool=echo&IDNumber=110011945681>.

⁹ "Demographic Profile of Surrounding Area (5 Miles)," op. cit.

¹⁰ "Demographic Profile of Surrounding Area (5 Miles)," op. cit.

¹¹ EPA Title V Emissions Fee Report, April 2006.

¹² "Health Effects of Ozone and Particle Pollution," American Lung Association, http://lungaction.org/reports/sota05_heffects.html

Izlaganje visokim razinama mangana u dužem vremenskom periodu može oštetiti centralni nervni sistem i mozak, uzrokuju i bolest »manganizam«. Simptomi ukljuuju op i osje aj slabosti, usporjelost, nespretne pokrete sa »teškim« rukama i nogama. Rani simptomi tako er ukljuuju i spori, zaustavljaju i govor bez tona ili stanki kao i jednoli an i bezosje ajan izraz. Ostali simptomi ukljuuju anoreksiju, bol miši a, nerveze, razdražljivost, glavobolje, i gubitak libida. Izloženost manganu tako er može prouzrokovati ošte enje jetre, bubrega, fetusa u razvoju, i može dovesti do respiratomi h problema. Kontrolna oprema zaga enja Mittal Steela je zastarjela. Najstariji ure aj, a koji se i danas upotrebljava je bio postavljen 1943 godine., a najnoviji ure aj, koji se i danas upotrebljava bio je postavljen 1990 godine. Ve ina aparatura bila je postavljena izme u 1970 – 1980 godine. Od šest aktivnih Mittalovih kotlova, samo Kotao 3 ima ispravnu kontrolnu opremu.

Clevelandskim visokim pe ima manjka kontolna oprema zaga enja, a koje ostale željezare u Ohio imaju. Instaliranjem filtera na livnicama visokih pe i smanjuje se esti no zaga enje do sedam puta. Dvije visoke pe i su dva najve a izvora finog i grubog esti nog zaga enja, sumpor diosida, karbon monoksida i isparljivih organskih spojeva.

Ameri ka agencija za okoliš (EPA) trenutno istražuje zakonitosti pokretanja visoke pe i C5 bez nadogra ivanja opreme za kontrolu zaga enja. Mittal Steel je pokrenuo pe na 145% njenog kapaciteta za iš enje. Za ljude u Clevelandu to zna i pove anje potrošnje od 30% do 70% gasa za pe , koji nije pre iš en, i godišnje zaga enje od 817 200kg estica koje Mittal nije prijavio Agenciji za okoliš u Ohio-u.

Šta susjedi o ekuju od Mittala

Gra anska Akcija Ohio - ekološka organizacija, zapo ela je kampanju »Dobar susjed« sa ISG u julu 2004 godine. Kampanja »Dobar susjed« koristi mo zajedni ke organizacije izazivanja glavnih zaga iva a na sprje avanju zaga enja iz njihovih pogona. Clevelandska eli ana je vlasništvo Mittal Steela od aprila 2005 godine. Aktivisti Gra anske Akcije Ohio poslali su 25 600 osobnih pisama i peticija Upravi, i direktoru željezare g. Terry Fedoru. G. Fedor se nije odazvao. Od marta 2007 godine, 500 Clevelandskih ljekara i sestara su pisali g. Fedoru urgiraju i na njegovu pažnju o sprje avanju zaga enja.

Ljudi u Clevelandu o ekuju od Mittal Steela da skrenu pozornost na spre avanju zaga enosti. Mittal Steel ima sredstva da postane lider u eli noj industriji i da od Clevelandske željezare stvori model željezare smanjenog aerozaga enja

Prvi korak za Mittal Steel je taj, da vode i zajedno sa Clevelandskim susjedima sjednu i porazgovaraju o spre avanju zaga enja. Sre om postoje mnogi stru njaci tako u Ohio-u kao i drugdje, koji mogu pomo i Mittalu u razvijanju inovativnih pristupa za smanjenje zaga enja.

ArcelorMittal Galati (bivši Sidex)

Rumunija

Pozadina

ArcelorMittal Galati je najveća integrirana elinana u Rumuniji, raunaju i na preko 50% državne proizvodnje elika i zauzimanja jedne etvrtine podruja grada Galati (broj stanovnika cca. 300 000). Izgraena 1967 godine, trenutno ima kapacitet od 5,5 miliona tona, od kojih se dvije treine izvozi u više od 40 država.

Do 2001 godine elinana je izvještavala gubitak od 1 milion \$ dnevno, uz milionske gubitke prošlih perioda (izvještaji variraju od 160 do 900 miliona \$). LNM je kupio tvornicu Sidex (izvještaja o otkupnini ponovno variraju između 60 i 360 miliona \$) uzrokuju i skandal u Velikoj Britaniji, gdje je VB premijer Tony Blair potpisao u julu 2001 godine pismo svom rumunskom kolegi potvrđujući i prodaju željezare Mittalu.

Blairova preporuka postala je sumljiva sobzirom na to da je Mittal donirao 125 000£ za rad Laburističke stranke u junu te godine. Blair je rekao, kako on ništa nije znao o donaciji kada je potpisivao pismo i njegovi službenici su rekli da je pismo bilo napisano na bazi nacionalnog interesa. Međutim, Mittal je zaposlio 100 ljudi u Velikoj Britaniji u vrijeme kada je i otkupio Richmond Investment Holding d.o.o., kompaniju lociranu na Britanskim Djeviškim otocima, gdje me unarodne kompanije ne plaćaju poreze.

Također su pitanja bila postavljena i o Blairovoj podršci Mittalu kada je Mittal lobbirao za carinske dadžbine kod uvoza elika u SAD, koji bi, kako je tvrdio, naškodilo Britanskoj elinoj industriji i radio protiv interesa Britanskih radnika.

Nakon privatizacije ime tvornice je bilo promjenjeno u Mittal Steel Galati. 2007 godine ime je ponovno promjenjeno u ArcelorMittal Galati.

Kako se navodno govori tvornica je u svom zenitu zapošljavala 47 000 ljudi, iako je do 2001 godine broj smanjen na 25 000. Do 2005 godine broj je pao na 18 000, s ciljem rezanja još 5000 radnih mjesta do 2008 godine.

Iza hladnog vanjskog izgleda ArcelorMittal Galati postaje scena zagrijetih radničkih sporova posljednjih godina
Foto: CEE Bankwatch Network.

Galati je jedno od najvećih zagađenih područja u državi, i ve nekoliko godina domaće nevladine organizacije Earth Friends izvršava monitoring i kampanje oko ekoloških problema uzrokovanih od strane željezare. Iako su se pogon elinane ekonomski obrnuli zadnjih godina, ArcelorMittal još uvijek pati od ozbiljnih ekoloških, zdravstvenih i sigurnosnih problema, i poboljšanja u ovim područjima, koja ini se, idu veoma sporo.

Ekološki problemi

Kompanija je primila kratkoročan kredit za Galati od Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) 2001 godine, koji je bio proširen 2002 godine. Projekat je bio klasifikovan u C/1 kategoriju, gdje se je zahtjevao i okolinski pregled. Jedan od elemenata projekta bila je i implementacija Okolinskog akcijskog plana za željezarsko smanjivanje ekstremno teškog utjecaja na okoliš. Glavne brige oko zagađenja su identifikovane, kako slijedi:

- od 112 kontroliranih izvora emisija Sidexa samo 41 je ispoštovao standarde emisija (glavni polutanti su prašina, CO, Nox, VOCs, SOx i teški metali).
- ispusti polutanata, izloženost toploti i buci uzrokuju ozbiljne probleme na radnom mjestu
- izljevi voda zagađuju dva jezera (Catusa na istočnoj i Malina na zapadnoj strani od željezare) koja su povezana sa rijekom Siret. Glavni polutanti su bili cianid i amonijak za koje se je reklo:

¹ Mittal Steel webpage <http://www.mittalsteel.com/Facilities/Europe/Mittal+Steel+Galati/>

² Mittal Steel webpage <http://www.mittalsteel.com/Facilities/Europe/Mittal+Steel+Galati/>

³ Justin Keay: "Steel in the soul", CNBC European Business, June 2006, <http://cnbceb.com/2006/06/01/steel-2/>

⁴ Kate Connolly: Mittal's new staff worry about jobs - not UK fallout, The Guardian, 16 February 2002,

http://politics.guardian.co.uk/labour/story/0,9061,651173,00.html#article_continue

⁵ Simon Clark and Matthew Craze: The Mittals have steeled themselves against the odds, Business Report, South Africa, 12th June 2005,

<http://www.busrep.co.za/index.php?ArticleId=2554141>

⁶ Justin Keay: "Steel in the soul", CNBC European Business, June 2006, <http://cnbceb.com/2006/06/01/steel-2/>

⁷ Simon Clark and Matthew Craze: Man of Steel, Bloomberg Markets, July 2005, www.mittalsteel.com/NR/rdonlyres/BB5383B3-C239-43EF-BFA8-87BC1B115220/0/2005JulyBloombergManofSteel.pdf

⁸ BBC News: Blair silent on Mittal's US links, 18.02.2002, http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk_politics/1826756.stm

⁹ Justin Keay: "Steel in the soul", CNBC European Business, June 2006, <http://cnbceb.com/2006/06/01/steel-2/>

¹⁰ Simon Clark and Matthew Craze: Man of Steel, Bloomberg Markets, July 2005, www.mittalsteel.com/NR/rdonlyres/BB5383B3-C239-43EF-BFA8-87BC1B115220/0/2005JulyBloombergManofSteel.pdf

- da se razgrađuju u jezeru, i da ne zagađuju rijeku
- visok intenzitet energije i materiala u odnosu na tipične zapadnoevropske čeličane.

Kratkoročni akcijski plan (EAP) za 2002-3 godinu iznosio je 19 miliona \$, isključujući i tehnološke promjene u korist okoliša usljed razdvajanja, dok je dugoročni EAP bio ocjenjen na 76 miliona \$. Jedan od važnijih zahtjeva koji je došao sa kreditiranjem bila je implementacija programa javnog informisanja. No, nevladine organizacije nisu u mogućnosti pristupiti Okolinskom akcijskom planu (EAP).

Uprava željezare je izjavila u intervjuima da je investicija za zaštitu okoliša pokrenuta sljedećim rasporedom: 33 miliona € (od planiranih 61,2 miliona € za 10 godina) potrošeno je veće do sredine 2006 godine; EBRD je izjavila da su u 2005 godini ispunjene 32 od 54 akcijske točke: »Godišnja izvješća o napretku u provedbi u EAP pokazuju da je napravljen dobar napredak tijekom posljednje tri godine«.

No, prema lokalnim grupama okolišni uslovi u regiji nisu bili naknadno unaprijeđeni i EBRD priznaje: »Znatan dio posla ostaje da se obavi u preostalih šest godina«.

Radni, zdravstveni i sigurnosni problemi

Osnovni cilj preuzimanja tvornice bio je da se održi rad i spriječi njen totalni kolaps i proizlaženje iz socijalne katastrofe uzrokovane obustavom glavnog gradskog poslodavca. Međutim, po etno olakšanje radnika, redovno dobivanje plata, pomiješano je sa održanom razinom zabrinutosti o namjerama kompanije.

Glavni problem za radnike nakon privatizacije željezare bila je prijetnja od otpuštanja radnika. Prema prodajnom ugovoru obavezno otpuštanje radnika bilo je zabranjeno za prvih pet godina nakon privatizacije. No, to nije zaustavilo otpuštanja u službama kompanije. Kao što je spomenuto gore, između privatizacije u 2001 godini i 2005 godine broj radnika je pao sa 25 000 na 18 000, sa planovima o otpuštanju dodatnih 5000 radnika.

Ostaje još mnogo toga, da se smanji zagađenje u Galatiji.
Foto: CEE Bankwatch Network

Prema privatizacijskom ugovoru LNM je proglašen oslobođenjem PDV-a na uvoz ili porez na dobit u visini od pet godina. Međutim, tvrtka je optužena za previše liberalno interpretiranje klauzula, odbijanjem da plati porez na plate radnika, i njihove troškove socijalnog i zdravstvenog osiguranja. List The Guardian u Velikoj Britaniji izvjestile su o frustracijama među djelatnicima novog rukovodstva i tobožnje nevoljnosti do plaćanja dnevnog obroka mlijeka za 20 000 ljudi iz naslova ljekarskih recepata kako bi se smanjio utjecaj na zdravlje teško zagađenog radnog okruženja.

U posljednjih nekoliko godina bilo je nekoliko prosvjeda od strane radnika Galati. Glavni problemi u igri su plate. 2005 godine članovi sindikata Solidaritea su čak štrajkali zbog odbijanja Mittala da pregovaraju sa sindikatom o kolektivnom sporazumu. U aprilu 2007 godine postrojenja su bila prvi put pod općim štrajkom u svojoj istoriji, većinom zbog platnih razina. Detaljan izvještaj o ovom se može naći na Evropskom Industrijskom Observatoriju:

<http://www.eurofound.europa.eu/eiro/2007/04/articles/ro0704039i.htm>

Sindikat Solidaritea tvrdi da imaju oko 8500 članova, i dao je ozbiljne navode o pokušajima od strane rukovodstva da obuzda njihove aktivnosti, uključujući i

¹¹ EBRD Project Summary Document, Sidex, 21.09.2001, <http://www.ebrd.com/projects/psd/psd2001/16382.htm>

¹² Justin Key: "Steel in the soul", CNBC European Business, June 2006, <http://cnbceb.com/2006/06/01/steel-2/>

¹³ EBRD Project Summary Document, Mittal Steel Galati, updated November 2005 <http://www.ebrd.com/projects/psd/psd2002/27928.htm>

¹⁴ EBRD: Strategy For Romania - Report On The Invitation To The Public To Comment As Part Of The Review Process, 2005, <http://www.ebrd.com/about/strategy/country/romania/index.htm>

¹⁵ EBRD: Strategy For Romania - Report On The Invitation To The Public To Comment As Part Of The Review Process, 2005, <http://www.ebrd.com/about/strategy/country/romania/index.htm>

¹⁶ LNM Group press release, 25 July 2001

¹⁷ Kate Connolly: Mittal's new staff worry about jobs - not UK fallout, The Guardian, 16 February 2002, http://politics.guardian.co.uk/labour/story/0,9061,651173,00.html#article_continue

¹⁸ Kate Connolly: Mittal's new staff worry about jobs - not UK fallout, The Guardian, 16 February 2002, http://politics.guardian.co.uk/labour/story/0,9061,651173,00.html#article_continue

¹⁹ Kate Connolly: Mittal's new staff worry about jobs - not UK fallout, The Guardian, 16 February 2002, http://politics.guardian.co.uk/labour/story/0,9061,651173,00.html#article_continue

²⁰ Nine O'Clock news, 07.12.2005 http://www.doingbusiness.ro/business_news.php?newsid=265

premještanje viših sindikalista na teža radna mjesta, prijetnje i fizičko zlostavljanje. Vode i u sindikatu su konačno vraćeni na svoje položaje nakon tužbi. Sindikat je tako i izjavio, da je Uprava ArcelorMittala Galati izmeću 2001. i 2006. godine prenijela novane naknade svojih članova na bankovne račune drugih sindikata, i da unatoč sudskoj odluci u prednost Solidaritatea-e, odbili su vratiti novac.

Iako nismo bili u mogućnosti provjeriti ove tvrdnje zbog jezičnih barijera, jasno je da Sindikat ima snažan osjećaj, da se sa radnicima u ArcelorMittal Galati tretira loše. 2007. godine izrazili su svoje nezadovoljstvo u Luxembourg i Bruxellesu i održali proteste ispred sjedišta kompanije – i jedne od zgrada Evropske komisije.

Broj povreda i umrlih u željezari povećale su zabrinutost zbog navoda inspektora sigurnosti o 25 smrtnih slučajeva i 254 ozljeda u periodu 2001g. do juna 2006. godine. Kompanija osporava brojke ali priznaje 17 smrtnih žrtava i 203 teško povrijeđenih što je i dovoljno za zaštitu uposlenika, koji rade na određeno vrijeme. Za usporedbu, SAD je usmjerena na smanjenje smrtnih slučajeva u radnim sektorima obuhvaćenih Zakonom o zaštiti na radu i Zakonom o zdravlju – koji je uspješno postignut – prosjek smrtnosti je bio 0,0173 na 1000 radnika. Pretpostavljaju i 25 mrtvih u vremenu više od pet godina, sa prosjekom od 20 000 uposlenika u željezari, izmeću 2001. i 2006. u Galatiju je prosjek smrtnosti bio oko 0,25 na 1000 radnika / godišnje. Mittal tvrdi kako je poboljšana sigurnost, od kako je preuzela željezaru: » Stavili smo veliki naglasak na smanjenje stope ozljeda sa znatnim uspjehom. Prije pružena željezare prosjek ranih ozljeda je bio 147. 2005. godine taj broj je bio sveden na 32, poboljšanje od 79%« izjavio je jedan glasnogovornik tvrtke, koji također tvrdi, da je prosječan broj smrtnih slučajeva smanjen otkako je Mittal preuzeo kontrolu.

Kompanija tvrdi da je zdravlje i sigurnost osporavano od strane mnogih, uključujući i državne inspektorate sigurnosti. U prvoj polovici 2006. godine kompanija je bila kažnjena sa gotovo 60 000\$ zbog ne redovitog provjeravanja opreme, za nepravilnu tehnologiju, za ne provjeravanje zdravlja zaposlenih, i za neadekvatno označavanje opasnih područja.

Gheorghe Tiber, pravnik Sindikata željezaraca, koji je radio na postrojenju 23. godine, također osuđuje

fatalnu nesreću u juna 2006. godine zbog slabog upravljanja i nedostatka napora za poboljšanje sigurnosnih uvjeta. Jedan radnik je poginuo a tri su se teže ozlijedila nakon što je postavljena u plamenu jedinica sa kisikom.

Udne subvencije za ArcelorMittal Galati

Zbog želje Rumunske vlade da riješi situaciju u Galatiju, Mittalu je ponuđen poticaj u obliku poreznih olakšica. Kao što je gore spomenuto, sve do početka 2005., MittalSteel Galati je oslobođen od plaćanja PDV-a na uvoz ili porez na dobit za pet godina. Kao rezultat obveze unutar određenih sporazuma vezane na akvizicije i kapitalna ulaganja, koje je preuzeo Mittal, prihod od operativnih aktivnosti u Rumunjskoj također su bili oslobođeni od poreza u 2004. godini. Takve pogodnosti su smanjile porezni teret operativne podružnice Mittala u Rumuniji do 190 miliona\$.

2001. godine EBRD je odobrio kratkoročan kredit ArcelorMittalu Galati. To je bio korporacijski obrtni zajam od 100 miliona \$ (108mil.€) kao dio projekta vrijednog 481 milion\$ (519mil.€). Zajam je bio spomenut u britanskim medijima tijekom skandala proizašlog iz pisma Tonya Blaira upućenog rumunskom premijeru i preporuka Mittala kao kupca Galatija, i postavljenih pitanja o tome da li je vlada Velike Britanije vršila pritisak na EBRD za potvrđivanje kredita za privatizaciju. Početkom 2002. godine EBRD je negirala tvrdnje da je Odjel za međunarodni razvoj, na čelu s Clare Short pokušao koristiti utjecaj na promicanje LNM, tvrtke Lakshmi Mittala.

»S naše tačke gledišta smo podržali pobjednika privatizacijskog procesa u Rumuniji, koji je imao prizvuk dobrog kreditnog posla da smo ga podržali.« rekao je vodeći bankar u EBRD, Noreen Doyle. Ipak, vlada u Velikoj Britaniji se je našla u nelagodnoj situaciji, s jedne strane prima donacije od Mittala, a na drugoj strani postaje dio odluka EBRD-a, da se zajmovi daju Mittalu. U 2002. godini, EBRD je dodala zamjenski kredit u visini od 100 miliona \$ ArcelorMittal Galatiju, sa okolišnom kategorijom B/1. Projekt je usmjeren na podršku restrukturiranja, a kredit je prihod koji će se koristiti za financiranje rashoda prema programu kako je i dogovoreno izmeću ArcelorMittala i Rumunske vlade, uključujući i zaštitu okoliša i poboljšanja u inkovitosti, kao i radni kapital.

²¹ Letter sent to Sunita Dubey, Groundwork USA, 17th November 2007 by Solidaritatea union member (we choose not to name him here due to concerns about potential consequences) by e-mail.

²² See YouTube video of March 19 demonstration:

http://www.youtube.com/watch?v=c5WkgCt_fIM&session=ndkpbVAC5mgVp5qGzUR3icR_60tke9l6lmr6z6J5uDgnPjMu8x8ZzAOYgJ000NS8ua7tb1y938FB7n1CoXNHH61ex4t10E

²⁴ Carmiola Ionescu and Jan Pancevski, Workers blame 25 deaths at Mittal steel plant on lax safety, The Telegraph, 15.07.2006

<http://www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2006/07/16/wrom16.xml>

²⁵ Carmiola Ionescu and Jan Pancevski, Workers blame 25 deaths at Mittal steel plant on lax safety, The Telegraph, 15.07.2006

<http://www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2006/07/16/wrom16.xml>

²⁶ Mittal Steel, Form 20f, filing date 20th March 2006, Item 5: Operating and Financial Review and Prospects <http://sec.edgar-online.com/2006/03/20/0001047469-06-003724/Section6.asp>

²⁷ EBRD Project Summary Document, Sidex, 21.09.2001, <http://www.ebrd.com/projects/psd/psd2001/16382.htm>

²⁸ BBC News: Blair silent on Mittal's US links, 18.02.2002, http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk_politics/1826756.stm

²⁹ EBRD Project Summary Document, Mittal Steel Galati, updated November 2005 <http://www.ebrd.com/projects/psd/psd2002/27928.htm>

Nevladine ekološke organizacije TERRA Mileniul III i Earth Friends su komunicirali sa EBRD o problemima povezanih za ovaj projekat. Ipak je postigut manji koncenzus sa EBRD, koji osigurava informacije o akcijama za koje Mittal tvrdi da su provedene, i nevladinim organizacijama, koja ukazuju da nikakva poboljšanja nisu vidljiva lokalnim stanovništvu, i da tvrtka nije spremna dati podatke odlučujuće za civilno društvo.

Jula 2005, TERRA Mileniul III je zahtjevala ekološki akcioni plan od Mittala, ali na pismo se nije odgovorilo. » Ova privatizacija je dala ogromne financijske olakšice u poreznoj enju sa drugim privatizacijama u Rumuniji. EBRD je ponudio priliku željezarama da poboljšaju svoje ekološke performanse, ali su o i EBRD-a zatvorene na dokazima o nedostatku transparentnosti kod pitanja okoliša.« izjavljuje TERRA Mileniul III.

Sindikata Solidaritatea izražava sličnu zabrinutost, rekavši da su mnoge planirane tehnološke investicije za poboljšanje tehnološkog procesa samo na papiru, dok se oni zapravo provode iz najjeftinijih materijala i tako potkopavaju njihovu učinkovitost.

U maju 2004 Internacionalna financijska korporacija (IFC) privatni sektor Svjetske banke, odobrila je kolektivni zajam do 100mil. \$ do LNM grupe za upotrebu u Kazahstanu (Arcelor Mittal Temirtau) i Rumuniji (Galati). Prema IFC glavni projektni ciljevi su bili:

- poboljšati učinkovitost zaštite okoliša za postrojenja
- stvoriti i održavati ekološki i radni ko zdravlje, sigurnosni sustav na korporativnom nivou, tako da se mogu osigurati za sve sadašnje i buduće operacije odgovarajućim standardima Svjetske banke i/ili standardima Evropske unije
- rehabilitovati, proširiti i osigurati obrtni kapital i novane potpore za svoje podružnice.

Dok je potreba za poboljšanjem u Galatiju jasna za rad željezare, pitanja i dalje ostaju otvorena za oba rezultata zajmova (pogledaj sekciju u Ekološki problemi) kao i za opravdanje za davanje niskokamatnih kredita i političke podrške kompaniji čiji je vlasnik jedan od najbogatijih ljudi svijeta.

³⁰ EBRD Project Summary Document - Mittal Steel Galati, updated 18 November 2005 <http://www.ebrd.com/projects/psd/psd2002/27928.htm>

³¹ EBRD: Strategy For Romania - Report On The Invitation To The Public To Comment As Part Of The Review Process, 2005, <http://www.ebrd.com/about/strategy/country/romania/index.htm>

³² Letter sent to Sunita Dubey, Groundwork USA, 17th November 2007 by Solidaritatea union member (we choose not to name him here due to concerns about potential consequences) by e-mail.

³³ IFC webpage, Summary of project information, 2nd April 2004:

<http://wbln0018.worldbank.org/IFCExt/spiwebsite1.nsf/f451ebbe34a9a8ca85256a550073ff10/6296eb2c6c7fcd3d85256e6a006a9d11?OpenDocument>

ArcelorMittal Orissa

Indija

Uvod

U pogledu brze rasta potražnje, Indija predstavlja priliku za elinu industriju, utemeljena na svojoj velikoj populaciji i aktualnoj niskoj potrošnji po stanovniku. Sa populacijom oko milijardu ljudi, Indija je potrošila 32 miliona elika u 2004 godini, ili 30kg. po osobi. Trenutno Indija proizvodi 40 miliona tona elika godišnje i do 2010 potražnja će skočiti do 65 miliona tona.

Na ni je iznenađenje, uskoro nakon spajanja Arcelora i Mittala u 2006 godini Mittal Steel je započeo praviti velike planove za ulaganja u Indiji. Dužnosnici ArcelorMittala naveli su tri ključna razloga koje vode indijsku misiju: dobre cijene, konkurentska prednost u visoko kvalificiranom kadru i bogate naslage željezne rude. To je dovelo do vrhunca političke podrške i prednosti koje je Mittal Steel sabrao od indijskih vlasti, iako rođeni indijac Lakshmi Mittal nikada prije nije uložio niti jedan dolar u Indiji.

Indijski političari su većinom podržali stjecanje Arcelora, druge najveće kompanije za proizvodnju elika u 2006 godini. Ministar trgovine Kamal Nath pisao je da se je EU prepirala oko stjecanja. Premijer Manmohan Singh je zaključio ovo pitanje prilikom posjete francuskom predsjedniku, koji je u početku bio vrlo kritičan do ovog posla zbog predviđanja za ukidanje radnih mjesta u Francuskoj i u drugim dijelovima Evrope.

ArcelorMittal sije željezo na poljoprivrednom zemljištu u Indiji
Foto: Jorge Reverter.

Planovi ArcelorMittala u Indiji

Grupa planira ulaganja od 20 milijardi dolara za dva projekta u Orissi i Jharkhandu od ukupno 35 milijardi dolara u svijetu, te se nada da će proizvesti preko 24 milijuna tona elika u četiri faze u Indiji. Tvrdi kako će njihova postrojenja u Tubarau (Brazil) biti šablon za njihov indijski projekat. ArcelorMittal je sve skupa uložio 9 milijardi \$ za izgradnju integrirane eline proizvodnje sa godišnjim kapacitetom od 12 miliona tona u Keonjhar okrugu, koji je bogat željeznom rudom, i sličan kapacitet postrojenja u Jharkhandu, i za tu svrhu formirana je indijska podružnica Mittal Steel India d.o.o., kako bi se sproveli projekti u Indiji.

ArcelorMittal smatra da su vrlo ograničene mogućnosti za kupovinu tvrtki u Indiji i zato je skupina jačala svoju poziciju kroz greenfield ulaganja. Prema memorandumu o razumijevanju (MoU) potpisanog 21.12.2006 sa državnim vladom Orisse, plan se sastoji od izgradnje koksne peći, proizvodnje elika, valjaonice, i 750MW energane. Prema novinarskom izvješću u ArcelorMittal je zatražio 8000 jutara zemlje u predložene lokacije, 6000 jutara za tvornicu, 1000 jutara za energanu, i 1000 jutara za gradsko područje. Zahtjev za zemljište je skoro dva puta veći od zemlje, koju su tražili POSCO, južnokorejski proizvođač elika, koji je upravo dobio okolinsku dozvolu za postavljanje željezare sličnih kapaciteta na Paradipu, Orissa. Mittal Indija tvrdi, da višak zemlje trebaju za svoje buduće planove širenja. Orissin dogovor sa ovim kompanijama se ne završava samo na njima. U zadnje dvije godine, Vlada Orisse potpisala je prijedloge sa još oko 40 željezara. Projicirani kapacitet tvornica otkriva se da će biti izgrađeni masovnim ulaganjem od 45 milijardi \$. Prema informacijama državnih vlasti pet glavnih nacionalnih i internacionalnih igrača su sami investirali 24 milijarde \$ za izgradnju kapaciteta 32,5 miliona tona.

ArcelorMittal drži sve niti

Tvrtka je tražila posebnu gospodarsko statusnu zonu za svoj plan. Ako bude odobren, to će rezultirati ne samo znatnom uštedom poreza nego će Mittalu omogućiti zaobilaznje ekoloških propisa. Pod krinkom korporacijske odgovornosti, kompanija se je obvezala da da podršku zajednici i imenuje savjetnika IL&FS EcoSmart d.o.o. iz New Delhi-a za pripremanje socioekonomskog elaborata, Pomoć i Rehabilitacija (R&R) projektni paket za pogođene ljude. EcoSmart ponovno koristi usluge Svjetske banke za osnivanje projekta Mumbai gradski prijevoz (MUTP). Međutim, na osnovu izvještaja vlastitog Inspekcionog Panela vijeća koji dokumentuje nedosežnu rehabilitaciju i izmještanje projekta, Svjetska Banka je uskratila buduće rate na projekat. Ovo su dosadašnji podaci kompanije unajmljene od strane Mittal-a India za vlastite projekte Pomoci i Rehabilitacije (R&R).

¹ <http://www.thehindubusinessline.com/2006/02/21/stories/2006022100401000.htm>

² <http://www.arcelormittal.com/index.php?lang=en&page=49&tb0=41&tblng=1>

³ Orissa-an Emerging State in Steel Sector. By Suryanshu Choudhory. http://orissagov.nic.in/e-magazine/Orissareview/may2005/engpdf/orissa_an_emrging_state_in_steel_sector.pdf

⁴ <http://www.ilfsecosmart.com/resettlement.asp>

⁵ <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,contentMDK:20869626~pagePK:34370~piPK:34424~theSitePK:4607,00.html>

U meuvremenu, Sanak Mishra, izvršni direktor operacije Mittal Indija, kaže: »Kompanija bi uzela R&R politiku kao smjernicu za paket. Problem leži u činjenici da se politika R&R Orissine vlade već susreće sa problemima kao što su neuspjeh da se osiguraju garancije za zapošljavanje raseljenih. Teret je na kompaniji da zaposli raseljene. Prema izvješću u Down to Earth politika i dalje ostaje neujna u ulozi vlasti u slučajevima u kojima ljudi ne žele biti raseljeni prema industrijskim projektima

Protesti

Samo tjedan dana nakon potpisanog dogovora (MoU) između vlade Orisse i Mittala, ljudi u Keonjharu počeli su protestirati protiv sklapanja posla. Uzimaju i u obzir položaj drugih zajednica protjeranih zbog bezbrojnih razvojnih projekata u Orissi, ljudi nisu spremni da odstupe svoju zemlju, koja je često puta jedini izvor preživljavanja. 17 gnjevnih seljana iz sela također su demonstrirali ispred Kantonalnog ureda Keonjhar zahtijevaju i da se njihova zemlja ne bi smijela kupovati za izgradnju željezare.

Tražena zemlja za projekt je žitorodna, plodna i navodnjavana. Ljudi su glasni te je vjerovatno da neće odustati od svoje zemlje tek tako, što će biti problem za oboje, vladu Orisse i Mittal. Orissa je pretežno poljoprivredna država gdje skoro 70% radnog stanovništva ovisi od poljoprivrede. Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) kaže, da je u Orissi nekih 100.000 porodica raseljenih od indijske nezavisnosti 1947 godine, i oko 2 milijuna pogođenih na različitim novoima, zbog razvojnih projekata.

Prebivalište u Orissi
Photo by Jorge Reverter.

Mnogi Orissini prirodni resursi leže na šumskim i brežuljkastim područjima, i većina razvojnih projekata odvija se ovdje. Ove šume su dom autohtonih plemena, jedan od najnepovoljnijih sektora populacije u Orissi, te okrug gdje je planirana Arcelorova željezara, živi 96% autohtonog stanovništva. I u susjednoj državi Jharkand, gdje ArcelorMittal također planira proizvoditi elik, gotovo 80% populacije na ovom bogatom mineralnom zemljištu, ovisno je od poljoprivrede, i zemlja je za 32 različite autohtone skupine.

Do sada je vlada Orisse više pažnje posvećivala Mittalovim mogućim ulaganjima nego svojoj izradi ekoloških i socijalnih normi. Ako vlada pokuša pritisnuti ArcelorMittal na svoje ljude možda se još jednom suočimo sa sličnom situacijom u Kalinganagaru, gdje je hiljade ljudi protestiralo preuzimanju zemlje od strane kompanije Tata Steel. Tokom januarskih protesta 12 domorodaca je ubijeno u policijskoj pucnjavi, što je postao i veliki problem na nacionalnoj razini. Dvije države u Indiji, gdje ArcelorMittal predlaže izgradnju željezara su veoma bogate prirodnim resursima, još uvijek su rangirane kao najsiromašnije, i većina razvojnih projekata kao rudarstvo, proizvodnja i obrada elika nije bitno poboljšala život siromašnih autohtonih zajednica. Autohtoni narod Orisse i Jharkhanda, su oni koji su siromašni i uvijek bili premještavani i predavali ognjišta, ne mogu se oduprijeti otpora, jer su prepušteni bez ikakvog izbora.

ArcelorMittal Kryviy Rih (bivši KryvorizhStal JSC)

Ukrajina

Pozadina

JSC "ArcelorMittal Kryviy Rih" ("KryvorizhStal" JSC) je najveća Ukrajinska metalurška kompanija sa godišnjom proizvodnjom od 7,7 miliona tona i bogatstvom više od milijardu tona željezne rude. Željezara je glavni saradnik u državnom proraunu. Kompleks je otvoren u augustu 1934 godine u južnom ukrajinskom gradu Kryviy Rih, koje sada broji više od 700 000 stanovnika. Poduzeće je sastavljeno iz kompletnog metalurškog ciklusa, koji uključuje dobru kontrolu vanjske rude i njenu preradu, koksne nusprodukte, metaluršku proizvodnju, i poljoprivredno-industrijski kompleks.

Javna aukcija za prodaju 93,02% dionica dioničkog društva "Kryvorizh-Stal" održana je u Kijevu 24. oktobra 2005. Mittal Steel Company Germany GmbH (Njemačka) pobijedio je na aukciji i za kompaniju je platio \$4,8 milijardi. Novi vlasnik "KryvorizhStal"-a bio je dužan ispuniti niz uvjeta koji se tiču gospodarske aktivnosti, inovacija i ulaganja, kao i socijalne i ekološke zaštite.

ArcelorMittal je glavni zagađivač u Kryviy Rih-u.
Foto CEE Bankwatch Network.

Ekološki problemi

U aprilu Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) odobrila je kredit za kompaniju (AMKR), koji je uključivao uslove za implementaciju Ekološkog akcionog plana (EAP). Unato tvrdnjama kompanije, nije moguće provjeriti vjerodostojnost svih relevantnih pitanja upućena od strane EAP-a niti može da sudi o razini napretka u provedbi plana, zato što EAP nije objelodanjen.

¹ ArcelorMittal webpage: <http://www.arcelormittal.com/index.php?lang=en&page=554>

² See for example the 25.12.2006 statement on the company website (in Ukrainian) at: http://www.mittalsteel.com.ua/pls/metalurg/paper.news?p_id_news=1381

³ See for example Obkom news portal, 26.12.2006, <http://obkom.net.ua/news/2006-12-26/0759.shtml>

⁴ Interview by Alena Miskun of CEE Bankwatch Network with anonymous ArcelorMittal Kryviy Rih employee, 23.10.2007.

⁵ Interview by Alena Miskun of CEE Bankwatch Network with AMKR TU representatives, July 8, 2006

⁶ Scientific Hygienic Centre of Ukraine. Turoš Olena, "State of health of the population: birth and death in the industrial cities of Ukraine with different levels of air pollution", 1998 <http://www.lib.ua-ru.net/inode/25488.html>

⁷ Letter from Public Prosecutor's Office to AMKR, 22. 01.08, 60-08/16.2

Unato svim službenim izjavama o poboljšanju ekološke zaštite u kompaniji, čini se da ekološka situacija u regionu postaje sve gora. AMKR je glavni zagađivač u gradu, iako ne jedini, prema svjedočenjima stanovnika grada Kryviy Rih, u okrilju noćnih i vikendima željezara ispušta željeznu prašinu, opasne materijale i gasove neprijatnog mirisa.

Gradani vjeruju da u željezari isključuju zračenje filtere zbog visoke potrošnje energije. To je djelomično tako, ali prema anonimnom izvoru, koji radi u željezari se to također događa zbog povećanja proizvodnih zahtjeva nove uprave. Anonimni izvor navodi, da su ustvari emisije povećane, zbog tehnoloških mogućnosti u procesu topljenja željeza. Kada su naprave za ispuštanje isključene, proces topljenja željeza se odvija brže, dakle brže i više željeza se proizvodi.

Zagađenje je najopasnije za starije i mlade članove zajednice, koji, prema zamjeniku sindikata, Nataliyi Butenko, su sa narušenim zdravljem konstantno uzlijevane. Njeno mišljenje je podržano od strane Znanstveno higijeničkog centra Ukrajine u izvještaju o omjeru smrtnosti i opštim zdravstvenim uvjetima u velikim metalurškim gradovima u Ukrajini. Izvještaj smatra Kryviy Rih jedno od najnepovoljnijih mjesta za življenje, i prema izjavama gradana nije došlo do poboljšanja situacije nakon njegovog objavljivanja.

22. januara, 2008 godine javno tužilaštvo poslalo je pismo upravi AMKR u kojem je državni tužilac otvorio sudski spor protiv službenika u postrojenjima zbog kršenja Ukrajinskog okolišnih propisa. Reakcija uprave još uvijek nije jasna.

Transparentnost i javno sudjelovanje

Transparentnost i odgovornost u poslovanju postrojenja su gotovo nepostojeći. O Ekološkom akcionom planu i zdravstveno sigurnosnom pravilniku se nikad nije konsultovalo sa sindikatom ili sa nevladinim organizacijama.

Jedna od većih briga je nedostupnost dokumentaciji za javnost. 2006 godine Nacionalni ekološki centar Ukrajine (NECU) zahtijevao je pregled EAP i bio je završen. Iste godine na službenim web stranicama AMKR je najavio usvajanje zdravstveno sigurnosnog pravilnika i prezentiranje svim dioniciarima. NECU je poslao nekoliko zahtjeva upravi, ali nije primio nikakav odgovor. Osim toga jedan je predstavnik nekoliko puta pokušavao zakazati sastanak sa dužnosnicima ekološkog odjela kompanije ali u više navrata je sekretar tvrdio, da nisu dostupni.

Rezultati ekoloških investicija još uvijek nisu jasni.
Foto CEE Bankwatch Network.

Ako EAP i zdravstveno sigurnosni pravilnik nisu dostupni javnosti i radnicima u kompaniji vrlo je teško suditi stanje njihove implementacije. U skladu s EBRD-ovom financiranom projektom u Kazahstanu – ArcelorMittal Temirtau, čak i osoblje ekološkog odjela nije bilo upoznato s detaljima akcijskog plana, i nejasno je da li je slušaj sa AMKR drugačiji.

Radnici i zdravstveno sigurnosna pitanja

Ostala zabrinjavajuća pitanja su smanjenje radnih mjesta u kompaniji. Prema uslovima iz ugovora sa državom, novi vlasnik nije obavezan do smanjenja radne sile. Međutim, taktike kompanije se odnose na »prirodno smanjenje radne sile« i sporazumnih odpravnina, npr. penzionisanje radnika i željezara ne zapošljava nove radnike. To je zabrinulo radnike i državnu imovinsku fondaciju, da li se daljnjim smanjenjem osoblja povećati prekovremeni rad za preostale uposlenike, i prema sindikatu se to stvarno događa.

Uprava željezare nije zadovoljna sa produktivnošću na broj zaposlenih u željezari (170 tona elika godišnje/osobu) u poređenju sa elinama u drugim državama, gdje je omjer 3-5 puta veći i radna mjesta se ukidaju zbog povećanja produktivnosti. Međutim, nije uzeto u obzir da teoretično prosječno željezaru u Evropi čini željezna talionica i uposlenici, npr. 3000 ljudi. AMKR je doduše metalurški kompleks, koji povlači za sobom cijeli

metalurški krug, uključujući i rudarstvo, ekstrakciju rude, koksne nusproizvode, metaluršku proizvodnju, i poljoprivredno-industrijski kompleks; prema tome omjer produktivnosti je relativno nizak.

Odlasci na osnovu odpravnina kako se navodno govori su dobro skompenzirani, no broj profesionalnih radnika se smanjuje i ne zapošljavaju se novi. Zato nivo posla ostaje isti za manji broj radnika. To znači i prekovremeni rad i veći rizik od povreda na radu.

Osobni dohodak je bio predmet naporne borbe između sindikalnog odbora JSC "KryvorizhStal"-a i novog vlasnika. Uposlenici su izveli povremene proteste usljed odbijanja Mittala o povećanju plata metalurških radnika. Samo zbog intervencije državnog imovinskog fonda »13 plate« za 2005 godinu, radnicima je isplaćeno krajem 2006 godine. Potpisivanjem novog kolektivnog ugovora za 2007-08 godinu, činilo se da ga je sindikat pozitivno ocijenio. Prema godišnjem izvještaju za 2004 godinu. »Mittal Steel ne prihvata bilo koje ozljede na radu kao dopustljive i neminovne. Nova doktrina je jasna, da se sve nesreće mogu spriječiti, i da su radna mjesta bez ozljeda moguća.« i »Stopa ozljeda na radu se je poboljšala za 15% u 2005 godini u poređenju sa 2004 godinom«.

Sindikatski hitno zahtjeva brojna sigurnosna i zdravstvena i ekološka poboljšanja.
Foto: CEE Bankwatch Network.

⁶ Scientific Hygienic Centre of Ukraine. Turoso Olena, "State of health of the population: birth and death in the industrial cities of Ukraine with different levels of air pollution", 1998 <http://www.lib.ua-ru.net/inode/25488.html>

⁷ Letter from Public Prosecutor's Office to AMKR, 22. 01.08, 60-08/16.2

⁸ Letter from Mittal Steel Temirtau N01-5/97 of 16.03.2006 (reply to Green Salvation (Kz))

⁹ Gazeta Po-Kievski news portal, 20.02.2007 <http://www.pk.kiev.ua/country/2007/02/20/090047.html>

¹⁰ Interview by Alena Miskun of CEE Bankwatch Network with AMKR TU representatives, 12.03.08

¹² Interview by Alena Miskun of CEE Bankwatch Network with anonymous ArcelorMittal Kryviy Rih employee, 23.10.2007. <http://www.zvanie.com/articles/145>

¹³ Interview by Alena Miskun of CEE Bankwatch Network with AMKR TU representatives, 12.03.08

¹⁴ Business portals <http://www.audit.kharkov.com/archive.php?type=news&id=52> 20.12.2005 and http://www.bogdanovich.biz/index.php?lang_id=1&content_id=14 20.12.2005

¹⁵ Interview by Alena Miskun of CEE Bankwatch Network with AMKR TU representatives, July 8, 2006.

¹⁶ MittalSteelAnnualReport2004 <http://www.thelmngroup.com/Investor+Relations/Annual+Report+2004/Company+Overview/Corporate+and+Social+Responsibility.htm>

Prema podacima sindikata, poreenje broja nesre a prije novog sistema zapošljavanja (dobrovoljni odlasci) i nakon toga, obseg je udvostru en. U prvom kvartalu 2007 godine bilo je 11, i u etvrtom 22 slu aja, od kojih su dva bila smrtna.

Sindikata radnika AMKR je tako er razo aran preuzetim sigurnosnim mjerama kao i sa poboljšanjima na ekološkom podru ju. 2006 godine sindikat je povjerio Bankwachu spisak zahtjeva za sigurnosno zdravstvenu i ekološku zaštitu u željezari. Bankwatch je dostavio spisak osoblju EBRD 2006 godine na godišnjem sastanku EBRD-a u Londonu. Do sada su samo dva od deset zdravstveno sigurnosnih zahtjeva djelomi no ispunjena, a što se ti e ekoloških mjera, samo jedan od pet je više manje ispunjen.

Mnogi nedostaci u zdravstveno sigurnosnim mjerama u željezari su jednostavno prouzrokovani manjkom financiranja. Prema investicionom planu željezara mora dodijeliti 0,6% godišnje prodaje sigurnosti na radu i zdravlju. 2007 godine je trebalo biti 17,6 miliona \$, i 2008 godine 23,7 miliona \$. U praksi plan izgleda druga ije. Svaki odjel planira vlastiti budžet (koji uklju uje operacijske troškove, zdravstveno sigurnosne mjere, remontne troškove i ekološku zaštitu) i posreduje upravi željezare. Uprava je sklona smanjivanju zahtjeva od 30-35%. Naravno, to zna i da se ve inom »suvišne« mjere ukidaju – npr. malo ili nikako izdvojenog novca je namjenjeno za zdravstveno sigurnosne mjere, željezara to izvršava samo na papiru.

Druge kontraverzne poslovne prakse u ArcelorMittal Kryviy Rih

Proces privatizacije "KryvorizhStal" JSC nije bio transparentan i baš svako nije bio zadovoljan ishodom. 2006 godine ukrajinski službenici su razmatrali o mogu nosti reprivatizacije željezare. Konkretno, državni imovinski fond izrazio je brigu oko novovlasni ke nespremnosti da ispuni obaveze (nevoljnost pla anja planirane »13 plate« svojim radnicima, izostanak socialnog stanovanja, nedovoljna pozornost na sigurnosti i zdravlju, neispunjenje pove anja plata). Zauzvrat AMKR je tvrdio da su nesporazumi izme u nove uprave željezare i državne fondacije nastali zbog razlika u interpretaciji ispunjavanja standarda, a ne kršenjem ugovora od strane investitora. Kona no dogovor je bio postignut.

Nova uprava je uklju ila željezaru unutar svoje kompanije na na in da se izbjegne pla anje ukrajinskog PDV-a: ukrajinski rudnici vrše ekstrakciju rude, željezara Kryviy Rih je topi u željezo, željezo se konvertira u palice, koje se onda prodaju u Evropi drugim Mittalovim željezarama po nižim cijenama. Tamo su upotrebljene kao material za metalne instalacije, namještaj i mreže i sl. pretvorene u porezne proizvode, koji koštaju više. Ovako Mittal koristi željezaru u Ukrajini kao sirovinu i izbjegava više poreze u Ukrajini.

Korupcija i nepotizam u srednjem i nižem rangu upravitelja, posebno u odjelu nabave, bila je prijavljena od strane radnika. Unato modernizaciji sistema upravljanja, novi vlasnik nije mogao iskorijeniti staru praksu.

Prema informacijama zaposlenih uprava željezara smanjuje troškove na sve pa ak i na opremu. Za primjer, nisko-prašni sistem koksno punjenja na koksnoj bateriji bio je konstruisan, prema podacima sindikata za samo 0,6 miliona\$ umjesto za 2 miliona\$, i konstantno je podvrgnut »adaptacionim radovima« (sistem nije radio oko jednu godinu). Zna i, izgra eno je ali nije u funkciji kakvoj bi trebalo da bude – tako izgleda da su mjere implementirane ali to pak nije donijelo poboljšanja u stvarnosti.

Sindikata željezare tako er tvrdi da na svim tenderima pobje uju oni dobavlja i, koji ponude najniže troškove bez obzira na kvalitet planiranog rada.

udne subvencije za Mittal Steel Kryviy Rih

U aprilu 2006 godine EBRD je dodijelila kredit za nedavnu privatizaciju "ArcelorMittal Kryviy Rih". Glavna namjera \$200 milionskog projekta prema EBRD je optimiziranje proizvodnih kapaciteta i energetske u inkovitosti. Kredit tako er uklju uje kao uslov i implementaciju Okolišnog akcijskog plana. Dok su poboljšanja jasno potrebna željezari, vrlo je dvomljivo da ArcelorMittal ne može dobiti finansijska sredstva za ovakav projekat iz komercijalnih izvora. »Pove avanje produktivnosti« zvu i kao dostojan cilj. To je daleko od jasnog, da primjerene provjere ne osiguravaju i ne zna e i daljnje otkaze, što je i rezultiralo pretjeranim pritiskom na preostale radnike i odgovaraju i porast zdravstvenih i sigurnosnih incidenata.

17 Mittal Steel Annual Report 2005 <http://www.mittalsteel.com/NR/rdonlyres/1AFC05CB-9257-4F1C-B7F9-F6570AD2D8C3/0/2005LOWRESAnnualReport.pdf>

18 Report on Health and Safety at AMKR prepared for the Day of Health and Safety at AMKR by Natalya Butenko (TU Deputy Head).

19 Issue Paper on Mittal Steel Kryviy Rih, May 2006, http://bankwatch.org/documents/ebrd_2006_mittal.pdf

20 Interview by Alena Miskun of CEE Bankwatch Network with AMKR TU representatives, 12.03.08

21 Report on Health and Safety at AMKR prepared for the Day of Health and Safety at AMKR by Natalya Butenko (TU Deputy Head).

22 Report on Health and Safety at AMKR prepared for the Day of Health and Safety at AMKR by Natalya Butenko (TU Deputy Head).

23 Podrobnosti news, 14 October 2006, <http://www.podrobnosti.ua/economy/industrial/2006/10/14/357516.html>

24 Gala.net news, 18.05.2006, <http://news.gala.net/?cat=8&id=219671>

25 Interview by Alena Miskun of CEE Bankwatch Network with anonymous ArcelorMittal Kryviy Rih employee, 23.10.2007.

26 Interview by Alena Miskun of CEE Bankwatch Network with AMKR TU representatives 12.03.08

27 Interview by Alena Miskun of CEE Bankwatch Network with AMKR TU representatives, 12.03.08.

28 EBRD project summary document. 03.03.2006 <http://www.ebrd.com/projects/psd/psd2006/36813.htm>

ArcelorMittalove elektroeliane

Luxembourg

Južni Luxembourg je dom za tri ArcelorMittalove tvornice u Schifflangu, Esch-sur-Alzettu and Differdangu. Postrojenja su razmještena tako da su blizu jedna drugoj, i zagaenjem direktno izlažu oko 55 000 ljudi.

U nekoliko godina razine zagaenja su bile evidentirane, a uzrokovane su dijelomi no zbog Arcelormittalovih elektroeliana. Ipak propisi utemeljuju radno operativne dozvole tek na osnovu procjena razina emisija mjerenih najviše dva puta na godinu iz dimnjaka elektrolu nih pe i. Kao rezultat toga, uvedena je dodatna mjerna metoda za procjenu situacije u neposrednoj blizini elektri nih eliana kroz dulje vremensko razdoblje.

Za posljednjih dvanaest godina, dakle, osim za mjerenja uzeta iz dimnika, zagaenje elektroeliana je tako er mjereno sa tzv. bioindikacijskom metodom. Ova monitorinška metoda odvija se u tri razdoblja tijekom svake godine (prolje e, ljeto, jesen), a ukljuuje sa enje biljaka u zemlju i njihovo uzgajanje prema standardnom postupku u eposrednoj blizini elektroeliana. Nakon nekog unaprijed odre enog vremenskog razdoblja od nekoliko sedmica, biljke se prikupljaju i njihov sadržaj zagaenja se analizira. Biljke se ispituju posebno na teške metale (olovo, kadmij, cink, itd.), dioksine, metipiol (PCDD/PCDF), kao i PCB (poliklorirani biefenili). Odgovornost za provedbu ove faze mjerenja leži na Ministarstvu za zaštitu okoliša.

Trend, koji se je dogodio kroz sve faze mjerenja, a koja su provedena do danas je jasan: emisija one iš enja posebno olova i dioksina / metipirola su prevelika! Nadalje, poreme aj mirisa biljaka nije smanjen. To je rezultiralo, da se je stanovnicima odre enih regija preporu ivalo više puta da ne konzumiraju svoje doma e povr e.

Dok je došlo do selektivnog unapre enja u implementaciji poboljšanja u sva tri elektrolu na pogona, nisu dala željeni uspjeh. Upravo suprotno: došlo je do hroni nog zagaenja povr a u susjedstvu oko elektrolu nih pogona i pe i.

I sada su željezare najavile daljnje promjene – spaljivanjem korištenih guma i 14% godišnjeg pove anja proizvodnje u Esch-Belvalu, uz 29% godišnje pove anje proizvodnje u ESCH-Schifflangeu – vodi do drugih potencialnih problema.

S obzirom na hroni no prekora enje pragova imisija , koji su se ve dogodili u susjednim regijama oko elektroeliana za pretpostaviti je da bi podnositelj trebao poslati sve potrebne informacije i izvještaje s ciljem da se smanji trenutni negativni uticaji na zdravlje i okoliš.

Tri Arcelormittalova postrojenja u Luxembourgju, rezultirala su visokim razinama štetnih hemikalija. U nekim mjestima ljudi ne mogu jesti lokalno – uzgojno povr e, zbog zaga enja.

Foto: Mouvement Ecologique, Friends of the Earth, Luxembourg.

To, me utim, nije slu aj, a nedovoljno informacija se stavlja na raspolaganje kako bi se izbjegli daljnji pritisci na okoliš, kao rezultat planiranog širenja aktivnosti.

U Mouvement Ecologique i grupa gra ana su uvjereni da ova akcija naravno nije u skladu sa trenutnim pravnim propisima, kao sto su direktive IPPC-a.

ArcelorMittal Ostrava (bivša Nova Hut)

Republika eška

Osvrt

Arcelormittal Ostrava je najveći i integrirani proizvođač elika u eškoj, sa proizvodnjom više od 3 miliona tona sirovog elika godišnje. Nova Hut Klementa Gottwalda je osnovana 1951 kao poduhvat i bila je preimenovana 1989 godine u Nova Hut. Naazi se u sjevernoj Moravskoj u gradu ostrava, koji ima populaciju od oko 300 000 ljudi, i treći je grad po veličini u eškoj.

Nakon raspada komunističkog režima u 1989 poela su teška vremena. Radna snaga je bila prepolovljena na oko 12 000 radnika, ali kompanija je još uvijek ostaje bez novca.

U 1997 godini Internacionalna finansijska korporacija (IFC) potpisala je ugovore o zajmu od ukupno 250 miliona \$ na Novu Hut, a.d. Ali do 2000 godine postrojenje je na ivici bankrota.

U februaru 2002 godine, LNM Holding osvojila je ekskluzivno pravo na kupovinu dionica eške vlade u Novoj Hut. Mittal zaključuje posao, preuzimanjem kontrole nad 52% udjela za 6 miliona \$ i uz pretpostavku 464 miliona \$ u dugovima i drugim obvezama. Web strana kompanije prikazuje strukturu vlasništva kao Mittal Steel Holdings AG – 71,58% dionica, Republika eška – Ministarstvo financija CZ – 13,88% dionica, i eška konsolidacijska agencija – 10,97% udjela, iako je eška vlada izvršila prijenos svojih dionica nakon riješenog spora sa malim dioničarima.

Ekološki problemi

eliana je dijelom modernizovana između 1996 – 98 godine. Zajedno sa smanjenjem proizvodnje, to je doprinjelo opštem poboljšanju kvaliteta zraka na u regiji.

Od privatizacije eliane od strane ArcelorMittala u 2002 godini, napravljene su ograničene investicije u okoliš. Prema godišnjem izvještaju ArcelorMittal Ostrava potrošeno je više od 130 mil. CZK (9,7 mil. \$) na ekološke

projekte u 2004 godini. Uključena je shema zaštite zemlje i podzemnih voda, i projekt za poboljšanje kakvoće otpadnih voda, koji je dovršen tijekom godine. 2006 godine su završene rekonstrukcije i nadgradnje kotla, koji je također smanjio SO₂ emisije u željezari, i napravljene su promjene u sistemu pročišćavanja otpadnih voda.

Testiranje kakvoće zraka u okrugu Radvanice – Bartovice
Oznake su sa visokom razinom zagađenja.
Foto: Environmental Law service

Međutim, u istom razdoblju, proizvodnja elika se je udvostručila. Tako je pozitivan trend smanjenja aerozagađenja u regionu bio obratan. 2005 godine ArcelorMittal Ostrava se još uvijek smatra najvećim izvorom zagađenja u zemlji. Željezara se nalazi u neposrednoj blizini grada Ostrava. Hiljade stanovnika živi u urbanim naseljima oko željezare su izravno izloženi pogoršanom volumenu izgaranju proizvoda porijeklom iz tvornice.

Najgora stanja je u okrugu Radvanice – Bartovice. Prema rezultatima ispitivanja kvalitete zraka provedenog na području od 2005 godine, koncentracije prašine u zraku, arsena i polikloriranih aromatskih ugljikovodika prelaze sve granice, do 700%, što uzrokuje vrlo ozbiljan zdravstveni rizik za lokalne ljude.

Iako je situacija u regionu alarmantna vrlo dobro je poznato ko je odgovoran (lokalne vlasti kao i predstavnici ArcelorMittala) nije bilo znatnijih poboljšanja kvalitete zraka od kako elianaom upravlja Arcelormittal.

¹ Mittal Steel Ostrava, Annual report, 2003, http://www.mittalsteelostrava.com/M_economicrep03_s3_en.html

² ArcelorMittal Ostrava website, http://www.mittalsteelostrava.com/M_history_s2_en.html

³ Man of Steel, Fortune Magazine, 1 September 2003, www.lnm-group.com/mittalMain/attachments/Man%20of%20Steel.pdf

⁴ IFC website: <http://www.ifc.org/ifcext/eca.nsf/Content/SelectedProjectCzech?OpenDocument&UNID=00D5CA56C9C6F41B8525688E00740540>

⁵ NOVA HUT: Czech Gov't. to Sell Troubled Biggest Steel Company, Financial Times, 9 June 2000 http://bankrupt.com/TCREUR_Public/000613.mbx

⁶ Man of Steel, Fortune Magazine, 1 September 2003, www.lnm-group.com/mittalMain/attachments/Man%20of%20Steel.pdf

⁷ ArcelorMittal Ostrava website: http://www.mittalsteelostrava.com/M_profile_s2_en.html

⁸ Man of Steel, Fortune Magazine, 1 September 2003, www.lnm-group.com/mittalMain/attachments/Man%20of%20Steel.pdf. For more details about the dispute, see Jana Mochová,

Stained Steel, Czech Business Weekly, 02.01.2007, <http://www.cbw.cz/en/stained-steel/3874.html>

⁹ Mittal Steel, Annual Report 2004 <http://www.mittalsteel.com/Investor+Relations/Annual+Report+2004/Company+Overview/Corporate+and+Social+Responsibility.htm>

¹⁰ Mittal Steel news release: Mittal Steel Ostrava meets significantly tighter emission (sic) limits, 2 April 2007, www.mittalsteelostrava.com/pdf/14-ekologie-2-41.pdf

¹¹ Kristina Alda: All Choked Up, Prague Post, 1 November 2006, <http://www.praguepost.com/articles/2006/11/01/all-choked-up.php>

¹² For up-to-date data from emission monitoring in the area see: <http://www.zuova.cz/informace/imise/graphpic.php>

¹³ Markéta Kutilová "Zplodiny v ovzduší způsobují rakovinu", 01.04.2008, <http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=132495>

Jedan od razloga je i pasivnost odgovornih vlasti, koji su vrlo oprezni u njihovoj interakciji s najvećim poslodavcem u regiji. To, npr., dovodi do velikodušnog izdavanja radne dozvole za ArcelorMittal i neadekvatnih klauzula o operativnim uvjetima. Te dozvole, u suprotnosti sa zakonom, ne uzimaju u obzir stanje okoliša u pozadini, što je dovelo do vrlo paradoksalne situacije gdje ArcelorMittal ispunjava emisijske granice vrijednosti određene u dozvolama, ali i prelaze granice vrijednosti određene zakonom, za nekoliko puta. Drugi razlog je mlak odziv Arcelormittala na katastrofalno stanje kvalitete zraka u blizini željezare. Predstavnici Arcelormittala su se pojavili pred medijima negirajući i kritičan doprinos kompanije situaciju opasnu po zdravlje u regionu Radvanice – Bartovice (prebacivanje odgovornosti na druge industrijska postrojenja u regiji, transportne emisije i emisije lokalne termoelektrane).

Taj pristup predstavnika ArcelorMittala oko ekoloških pitanja može biti ilustriran i procesom proizvodnje nove koksne peći u željezari, koji je u tijeku. Investicija je naširoko predstavljena, da kao takva može dovesti do značajnog poboljšanja zaštite okoliša. Međutim, u toku upravnog postupka pokazalo se je, da projekt nije u skladu sa zakonskim zahtjevima za korištenje najbolje raspoloživih tehnologija.

U jesen 2007 godine, GARDE Program (Globalni savez za odgovornost, demokraciju i kapital) zajedno sa građanskim pravnicima Udruge za zaštitu okoliša započeli su pomagati stanovništvu pogođenom aerozagađenjem besplatnim pravnim savjetima. GARDE-ovi advokati pomogli su organizirati peticiju protiv neodgovornog ponašanja ArcelorMittala i državnih vlasti, koje je potpisalo više od 2.300 građana. Istovremeno, pravne akcije zahtijevaju pregled izdanih radnih dozvola, koje su posredovane nadležnim organima. I daljnje akcije su u pripremi.

Ostravski zagađeni horizont.
Foto: Environmental Law service

Pitanja rada

Smanjenja radne snage su provedena u nekoliko koraka uz dobrovoljni odlazak i naknadu. Prvi krug smanjenja 2004 godine nakon privatizacije rezultirao je napuštanjem 1.730 zaposlenih. 20. septembra 2006 kompanija je najavila veliki plan viška radne snage, koji je uključio isključivanjem dodatnih 2.200 radnih mjesta u roku od tri godine. Sindikat je izrazio zabrinutost da daljnje smanjenje radnih mjesta će ponovno povećati volumen prekovremenog rada za preostale radnike.

Udne subvencije za Arcelormittal Ostrava

Nakon privatizacije, Arcelormittal Ostrava uživa »niske poreze na okoliš« od 25%. Nije jasno da li je ovo još uvijek slučaj. Ipak, neobično je, da je najvećoj kompaniji za proizvodnju elika u svijetu treba dozvoliti takve iznimke.

Međunarodne finansijske institucije nisu posuivale direktno ArcelorMittalu Ostrava, međutim u 1997 godini IFC je potpisala ugovore u vrijednosti 250 miliona za Nova Hut d.d. za sveobuhvatno restrukturiranje i modernizaciju elikane. Projekt je bio usredotočen na smanjenje, miješani produkt i na postrojenja u skladu sa ekološkim standardima, sa oko 13% od investicionog programa planirano je za zaštitu okoliša, i stimulirani Nova Hut-ove objekte u skladu sa evropskim regulativama o istom zraku i smjernicama Svjetske banke o zaštiti okoliša.

Kredit isplaćen za valjaonicu izgrađenu od ICF Kaisera, američke inženjerske firme, koja je zadužena za budućnost Nova Hut«, jer proizvodi visokokvalitetne proizvode za automobile i kućanske aparate. Do 2003 godine Nova Hut nije isplatila niti jedan kredit, i ne zna se koji su aranžmani bili napravljeni za otplatu. Iako kredit nije napravljen direktno na ArcelorMittal, to je zasigurno beneficiralo kompaniju, koja je u mogućnosti koristiti rad valjaonice za kredit.

Arcelor Mittal

U Vanderbijlparku

Južna Afrika

U periodu od 2001. - 2004. godine Lakshmi Mittal je preuzeo ISCOR korporaciju željeza i gvožđa, zapušteni gigant u Južnoj Africi koji proizvodi više od 90% željeza u ovoj državi. Umjesto plaćanja za ovu kompaniju, moglo bi se reći da je njemu plaćeno da je preuzme. Za postizanje ušteda dogovorenih takvim ugovorom od 2001. godine nagrađen je s R3.1 milijarde, dok mu je u 2004. godini isplaćena dividenda u iznosu od R 3 milijarde što je bilo više nego dovoljno da 'pokrije' dionice ISCOR-a koje je kupio za R2 milijarde 2001. godine. Mittal je preuzeo veći dio dionica krajem 2004. godine.

Niska cijena je podrazumijevala i troškove nastale povećanim zagađenjem koji su se odrazili na lokalne zajednice smještene uz fabriku. Mittal je do sada uspio izbjeći bilo kakvu odgovornost za zagađenje zbog kojeg je ova transakcija bila tako 'jeftina' a izbjegnuto je i poduzimanje bilo kakvih mjera 'rehabilitacije' zagađene regije.

Kupovina željezare polutanata

U trenutku kad ga je Mittal kupio, aparthejdovski gigant ISCOR je već bio uznapredovao u borbi protiv lokalne zajednice 'Željezne doline' koju je zagađivao preko 40 godina. Željezara, izgrađena neposredno nakon 2. svjetskog rata izlivala je svoju otpadnu vodu u nezaštićene brane, zagađujući i tako ponomicu iz koje je stanovništvo 'Željezne doline' crpilo vodu za piće. Otpadna voda je također ispuštana u nezaštićeni kanal iz kojeg su zemljoposjednici, koji su posjedi graničili s kanalom, crpili vodu za navodnjavanje i rekreaciju. Kod stanovništva Željezne doline povećao se broj zdravstvenih problema (npr. karcinom), a što je dalje negativno uticalo i na njihove aktivnosti na farmi. Stanovništvo se angažovalo u administrativnoj i sudskoj borbi protiv giganta ISCOR-a koji je već dio njih zapošljavao. U velikom broju slučajeva ISCOR je uspio postići i vansudsko poravnanje i to tako što je snabdio vodom male zemljoposjednike koji su bili 'na udaru', pod uvjetom da prethodno potpišu dokument u kojemu daju svoju saglasnost da se to pitanje smatra zatvorenim. Nakon toga je uslijedila vansudska nagodba u kojoj je ISCOR otkupio njihove posjede.

ArcelorMittal u Vanderbijlparku nema kompromisa kod sigurnosti ...

Foto groundWork, Friends of the Earth, South Africa

ISCOR je pažljivo i uspješno izbjegao prihvatanje odgovornosti za štetu koju je uzrokovalo zagađenje. 1994. godine vlast u Južnoj Africi koja Republici pripremila je sudski spor protiv ISCOR-a zbog kršenja dozvole za korištenje vode i izlivanja teških metala, ali je ipak odlučeno da 'rade sa zagađivačem' nego protiv njega. Argument koji su naveli u prilog ovakvoj odluci je bio da bi parnica iziskivala suviše novca, ali i vremena, konačni dogovor na sudu bi bio toliko beznačajan da borba protiv ISCOR-a ne bi bila ništa drugo nego gubitak resursa.

Rezultat ove odluke je da ISCOR nikad nije označen kao 'zagađivač' ili drugim riječima, proglašen krivim zbog zagađenja koje uzrokuje. Stoga je ostalo na stanovništvu koje je 'na udaru' tog zagađenja da se sami bore s ISCOR-om na sudu – to je bio napor koji je izgledao sve uzaludniji kako su rasli troškovi postupka. ISCOR je izuzeo izvještaje svojih konsultanata pravdajući i to na način da je rečeno kako su u fazi izrade Master Plana koji bi riješio ovo pitanje. Master Plan je ostao misterija do danas. Radi se o dokumentu od 9.000 strana koji vrlo detaljno opisuju ISCOR-ove, a poslije Mittal-ove namjere, u vezi rješenja problema zagađenja za koje tvrde da ga zapravo i nema.

Post-aparthejdovska Južna Afrika Republika utjelovljena u Odjelu za vodosnabdjevanje, pomagala je ISCOR-u i Mittalu u uklanjanju tog izvještaja u tajnosti. Iako je taj Master Plan bio u rukama države, odbila je da ga objavi zainteresiranim stranama – kao npr. stanovništvu izloženom zagađenju. Sve to je dovelo do farse 'u eš a javnosti' u procesu u kom je ISCOR aplicirao za izdavanje dozvole za vodosnabdjevanje, pri čemu je članovima zajednice bilo dopušteno da čitaju dijelove Master Plana u ISCOR-ovim uredima, naravno bez mogućnosti pravljenja kopija tog materijala.

Po etkom 2000. godine, ISCOR je počeo otkupljivati posjede stanovništva 'Željezne doline' stvarajući i na taj način tampon – zonu prema istoku gdje je zajednica nekada živjela, zatvarajući je iza električne ograde, te tako sklanjajući i dokazni materijal koji se nalazio u zagađenoj zoni od oči javnosti.

Menadžeri Mittala su preuzeli posao od tih koje do koje je funkcioniralo ranije preduzeće: skoro su završili otkup cijele zajednice 'Željezne doline'. Mještani su bili ogorčeni zbog niskih cijena po kojima su bili prinuđeni prodati svoju imovinu, a mali broj njih pružao je otpor odlasku iz te zone. Njima je bilo teško živjeti u izolovanim domovima. Jednom od stanovnika su Mittalovi menadžeri farme zaplijenili govoreći tvrdeći da je ono zalutalo u dio koji oni smatraju svojim vlasništvom, te je bio prisiljen platiti značajnu sumu novca kako bi ga 'otkupio' nazad. To je bio i ostao sastavni dio Mittalove taktike na terenu usmjerene na uklanjanje i posljednjih stanovnika iz te zone, te njeno potpuno zatvaranje za javnost.

Mittal zaga uje i ostale zajednice. Boipatong leži isto no od željezare. Kontaminirana voda iz fabrike se ulijeva u rječicu koja protječe kroz Boipatong uništavajući svu faunu u njoj npr. rakove i ribu. Da bude gore, uobičajeni smjer vjetrova direktno nanosi zagaeni zrak prema Boipatongu. U aprilu 2006. godine Vlada Južnoafričke Republike je proglasila 'Trough Vaal' važan dio rječine Boipatong, Željezna dolina i Vanderbijlpark, prioritarnom zonom izloženom zagaenju. 6 novih stanica za monitoring je instalirano, a proces uspostavljanja standarda kvaliteta je u punom zamahu. Mittal je jedan od najvećih zagaivača, u rangu sa problematičnim državnim proizvođačem električne energije (ESKOM, koji tek sad počinje s instalacijom opreme za uklanjanje sumpora na nekim od najnovijih stanica), te SASOL koji proizvodi te na goriva iz uglja, procesom koji je prvenstveno intenzivnim zagaenjem.

Tabela 1: Vode i industrijski zagaivači u Troughu Vaal 2000. godine. Emisije su izražene u tonama/godina (tpa)

Lebdeće čestice (PM10) / tpa

ISCOR Vanderbijlpark 8,99

Eskom Lethabo 8,15

ISCOR Vereeniging 8,046

Sasol SCI 6,618

Vaal Trough Ukupno 43,04

Sumpor dioksid / tpa

Eskom Lethabo 219,868

Sasol SCI 33,061

ISCOR Vanderbijlpark 23,203

Sasol/Ukupno Natref 19,144

Vaal Trough Ukupno 298,624

Karbon dioksid / tpa

Eskom Lethabo 21,920,000

Sasol SCI 7,100,000

ISCOR Vanderbijlpark 6,244,000

Sasol/Ukupno Natref 3,076,950

Vaal Trough ukupno 38,565,422

Iz terenskog radnog izvještaja 2006. godine, 'kontaminirani prostori'. Kompilirano iz SCORGIE 2004. godine.

2005. godine, Mittal je počeo s planom proširenja kapaciteta vrijedan R9 milijardi. Dijelovi plana su se mogli dobiti putem EIA, a program je, kako je navedeno, koštao R1 milijardu 'sredstava – potrošnje za okoliš' što je trebalo da se iskoristi za usklađivanje s okolišnim standardima prema ekvivalentima. Dok su posljednja 2 od preko 16 aplikacija za drugu parnicu vezanu za zagaenje okoliša još uvijek bila na sudu, 2006. godine je Mittal Steel instalirao novu (R280 miliona) centralu za pročišćavanje vode te najavio planove za smanjenje zagaenja zraka. Ta poboljšanja su najavljena uz fanfare, međutim nije bilo plana kako da se kompenziraju 'žrtve zagaenja' ili kako da se zagaena zona 'rehabilituje'. Susjedi željezare su tada skoro svi odselili ali je gorina ostala. Neki od njih su se priključili i većem 'Vaal Alijansi Okolišne pravde' aktivnom u cijelom Vaal Troughu koji je objedinjavao stanovništvo Boipatonga i Bophelonga – a i susjede proizvođača željeza. 2002. godine, za vrijeme svjetskog samita o održivom razvoju željezara u Vanderbijlparku, je u centru pažnje bila 'toxic tour' (toksična tureja) koja je od tada dobila nepodjeljenu medijsku pažnju.

Prazna obećanja demokratije Stvarnu cijenu zagaenja je platila zajednica. Približno 1.000 porodica je skoro potpuno 'otkupljeno' ali niko nije dobio kompenzaciju za svoje gubitke, rastuće troškove zdravstvene zaštite ili gubitak svoje zajednice. Oni su bili ogorčeni. Obećanja iz novog južnoafričkog ustava je ostala samo prazna priča za

susjede Mittala: 'Svako ima pravo (a) na okoliš koji nije štetan po zdravlje ili dobrobit, te na (b) za zaštitu okoliša u korist sadašnjih i budućih generacija, putem zakonodavnih i ostalih mjera sprečavanja zagaenja i ekološku degradaciju...'

Slučaj Strike Matsepea:

Ne uskrajuje se samo pravo na zdrav okoliš. Strike Matsepe je uskraćen za cijeli san o novom životu u Južnoj Africi. Evo njihove priče. Strike Matsepe je nekad imao životnu priliku da se riješi ograničenja aparthejda kupovinom imanja u Željeznoj dolini pomoću svoje penzije koju je sticao teškim radom cijeloga života. Tako je mogao ostvariti san da pruži dom svojoj većanoj porodici. Uništenje njegovih snova je jednako loše kao i prazna obećanja o slobodi u novoj, demokratskoj Južnoj Africi:

...ugrožavaju samo zdravlje i dobrobit svojih susjeda u Željeznoj dolini. Foto Groundwork, Prijatelji Zemlje, Južna Afrika

Strike Matsepe, sad 74-godišnjak je radio kao mehaničar u tvornici Coca – Cole u Vanderbijlparku, a svoju je penziju iskoristio za kupovinu malog posjeda u Željeznoj dolini 1990. godine. 'Ovo je bilo vrijeme Mandele kad su ljudi mogli kupovati gdje su htjeli', kaže on. Doveo je svoju djecu, pastorad, sestru, brata i unuke da žive s njim u novom domu i tad je s ponosom izjavljivao: 'Velika vreća hrane je trajala dvije sedmice'. Njegova parcela je uz ogromni ISCOR nanos. U posljednjih 15 godina kod nekoliko životinja s njegove farme su se pojavile urođene mane, a veliki broj ih je uginuo. 'Sve skupa je uginulo: 30 goveda, 9 teladi, 5 ovaca, 6 koza, 3 kornjaka, 7 pasa, 2 mačke, 1 svinja i 20 pilića'. Strike ima zdravstveni problem zbog pojave krvi u urinu, iznemoglosti i nedostatka koncentracije. Nedavno je proveo 6 sedmica u bolnici zbog insuficijencije bubrega. Njegova sestra Alinah je bila dobrog zdravlja, ali nakon što mu se pridružila u Željeznoj dolini, '...preminula je u julu mjesecu 2004. godine od posljedica otkazivanja bubrega i karcinoma'. U krvi su joj izmjerene visoke količine kadmijuma. Strike komentariše s dozom ogorčenja: 'Moja sestra bi sad bila živa da nije ISCOR-a...Sad nam isporuju vodu za piće iz slavine, ali je sad za nju prekasno.' Ostali članovi porodice su također bolesni, te navode kako ostaju u kućama i ne izlaze van jer je prašina u zraku i stepen zagaenosti isuviše visok. Nakon nedavno prebolovanog moždanog udara, te nakon što se suočio s mogućim konfiskovanjem kompletne imovine za isplatu troškova parnice iz neuspjelog sudskog spora, on navodi: 'Tijelo me boli', ali spreman je i umrijeti kako bi ustrajao u borbi protiv ISCOR-a. 'Zarobljen sam ovdje' kaže Strike, 'Ne mogu se odseliti i kupiti nešto drugo novcem koji mi nude za parcelu, jer je to nedovoljno'. (Intervju, Vanderbijlpark, 22. juni 2005. godina). 24.

Arcelor Mittal Temirtau (ranije Mittal Steel Temirtau, ISPAT KARMET, Karaganda, metalurški kombinat)

Kazakhstan

Pozadina

Arcelor Mittal Temirtau (AMT) osnovan 1950. godine je jedna od najvećih integriranih željezara na svijetu. Željezara koju je zajedno sa kompletnim infrastrukturnim kapacitetima za kaptivirani uglj, željeznom rudom i kombinatom kupio Arcelor Mittal – a onda ISPAT – od vlade Kazakhstana 1995. godine. Smještena u gradu Temirtau sa 170.000 stanovnika u regiji Karaganda u centralnom Kazakhstanu, ona pokriva gotovo 5.000 hektara, te raspolaže kapacitetom od oko 5.5 miliona tona godišnje. AMT rukovodi s 8 rudnika uglja u regiji. Ukupna koli ina izva enog uglja je iznosila 12.202 miliona tona 2007. godine. Te iste godine je AMT-ov proizvod valjanog željeza bio 3.581 miliona tona. Kombinatar izvozi oko 90% svog proizvoda, i to uglavnom u Rusiju, Iran i Kinu.

Gradovi Temirtau i Karaganda, ali i njihova okolina (oko 1 milion stanovnika) indirektno zavise od tvornice koja je inila približno 10% GDP Kazakhstana. Od 2006. godine zaposlila je 55.000 radnika i ostvarila 4% od GDP države.

ArcelorMittal Temirtau izvozi ve i dio svog proizvoda elika, me utim lokalno stanovništvo pla a 'djenu' za to. Foto CEE Bankwatch network

Mittalova tvornica u Temirtau je dobila nekoliko direktnih i indirektnih kredita od IFI-ja u proteklih 12 godina:

¹ ArcelorMittal webpage: <http://www.arcelormittal.com/index.php?lang=en&page=559>

² Reuters: ArcelorMittal to boost Kazakh unit output in 2008, 14 February 2008 <http://www.reuters.com/article/companyNewsAndPR/idUSL1449830920080214>

³ IFC webpage: <http://www.ifc.org/ifcext/spiwebsite1.nsf/2bc34f011b50ff6e85256a550073ff1c/7d7d5d14261dfbf88525688e0075b0f3?opendocument>

⁴ Mark Franchetti, Robert Winnett and Holly Watt, Miners face 'suicide mission' working for Mittal's empire, 10.06.2007,

<http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/asia/article1909796>.

ece

⁵ EBRD Project Summary Document <http://www.ebrd.com/projects/psd/psd1997/3324.htm>. Elsewhere the IFC and EBRD loans in total are indicated as totalling USD 250 million (EBRD

press release, 14.04.2008, <http://www.ebrd.com/new/pressrel/1998/18apr14.htm>)

⁶ IFC webpage: <http://www.ifc.org/ifcext/spiwebsite1.nsf/1ca07340e47a35cd85256efb00700cee/7D7D5D14261DFBF88525688E0075B0F3>

⁷ IFC webpage: <http://www.ifc.org/ifcext/spiwebsite1.nsf/c9aba76ed1df1938852571c400727d66/d30919963d4bbbd98525688e0075b663?opendocument>

⁸ IFC webpage: <http://www.ifc.org/ifcext/spiwebsite1.nsf/c9aba76ed1df1938852571c400727d66/d30919963d4bbbd98525688e0075b663?opendocument>

Godina 1997

Finansijska institucija EBRD

Svrha Rekonstrukcija proizvodnih kapaciteta i poboljšanje efikasnosti eliane i rudnika uglja; razvoj proizvodnje elika boljeg kvaliteta i dodatne vrijednosti, te implementacija 3 okolišna plana aktivnosti koji bi doprinijeli poboljšanju uticaja na zdravlje i okoliš te uskladili rad kompanije s uputstvima vezanim za okoliš koje donosi Svjetska Banka.

Iznos USD 54 miliona

Primalac AMT (bivši Ispat Karmet Steelworks)

Godina 1997

Finansijska institucija IFC

Svrha Rekonstrukcija proizvodnih kapaciteta i poboljšanje efikasnosti eliane i rudnika uglja; razvoj proizvodnje elika boljeg kvaliteta i dodatne vrijednosti, te implementacija 3 okolišna plana aktivnosti koji bi doprinijeli poboljšanju uticaja na zdravlje i okoliš te uskladili rad kompanije s uputstvima vezanim za okoliš koje donosi Svjetska Banka.

Iznos USD 132.5 miliona

Primalac AMT (bivši Ispat Karmet Steelworks)

Godina 1999

Finansijska institucija IFC

Svrha Podrška razvoju malih i srednjih preduze a direktno ili indirektno povezanih s AMT-om i/ili pokretanje razvoja privatnog sektora u regiji Karaganda.

Iznos USD 2.5 miliona

Primalac AMT (indirektna finansijska pomo AMT-u putem Kaskommertzbank)

Godina 2001

Finansijska institucija IFC

Stimulacija povezivanja krupnog korporativnog i privatnog SMRE (mala i srednja preduze a) sektora.

Iznos USD 3.4 miliona (ravnomjerne investicije)

Primalac AMT

Godina 2004

Finansijska institucija IMC 'korporativni zajam'

Svrha Omogu avanje LNM-u da poboljša okolišne performance svojih postojećih i budućih partnera te njihovo uskla ivanje sa standardima grupe Svjetske Banke i /ili Evropske Unije; pomo LNM-u ustvaranju i održavanju zdravog okoliša i zdravlja stanovništva, kao i sigurnost sistema na širem korporativnom nivou kako bi sve postoje e i budu e aktivnosti bile u skladu sa standardima Svjetske Banke i/ili Evropske Unije; 'rehabilitacija', deblokiranje procesa proizvodnje i osiguranje radnog kapitala i nov ane pomo i LNM-ovim postojećim i budućim partnerima.

Iznos USD 100 miliona

Primalac LNM Holdings N.V. Grupa (vlasništvo g-dina Lakshmi M. Mittala) za potrebe Kazakhstan – AMT Rumunija i Mittal Steel-a Galati)

Godina 2007

Financijska institucija EBRD

Svrha Potpora daljim unapre enjima Mittal Steel Temirtau, zdravlja stanovništva te sigurnosti radnika u rudnicima Karaganda s ciljem da se dovedu u sklad s najboljom me unarodnom praksom.

Iznos USD 100 miliona (fusnota 10)

Primalac AMT

Kredit iz 1997. godine je zaradio kritike VB medija kao sastavni dio ve eg skandala povezanog s potporom Tony Blair-a prilikom Mittalove kupovine rumunske tvornice 'Galati' samo nekoliko mjeseci nakon što je Mittal donirao sredstva Laburisti koj stranci (vidi Arcelor Mittal Galati – studiju slu aja, za više detalja). Nakon toga je otkriveno i da je Mittal dao još jednu, skromniju donaciju Laburisti koj stranci 1997. godine, a samo nekoliko mjeseci nakon toga VB je podržala EBRD kredit za Mittalovu tvornicu – tad se zvala Ispat Karmet – u Kazahstanu).

Zaga enje

Jedan od ciljeva EBRD i IFC sindikalnih kredita iz 1997. godine, a koji su podrazumijevali kao kriterij i procjenu uticaja na okoliš, je bio da se popravi situacija u vezi zaštite zdravlja i okoliša, kao i sigurnosne mjere Arcelor Mittala Temirtau, te da se usklade s uputstvima vezanim za zaštitu okoliša u Temirtau iako su neke aktivnosti vo ene sa zakašnjenjem na kraju projekta 2006. godine.

Kredit IFC-ja iz 2004. godine za LNM Holdings u vlasništvu Lakshmi M. Mittala je tako er imao za cilj poboljšanje okolišne performace AMT-a kako bi se postupilo i u skladu s standardima Svjetske Banke i / ili EU.

Me utim, AMT je i dalje glavni izvor aerozaga enja u Temirtau, te jedan od glavnih zaga iva a u Karaganda regiji. Grad Temirtau je 2. po redu s najvišim nivoom atmosferskog zaga enja u Karaganda oblasti, te je rangiran kao šesti u Kazahstanu.

Implementacija Planova zaštite okoliša. U okvirnom planu projekta koji finansira EBRD iz 1997. godine za Mittal Steel Temirtau, izra ena su 3 plana zaštite okoliša (EAP). Za željezare, termoelektranu, TEC2, te rudnike uglja. Dokument koji rezimira projektne ciljeve na EBRD web stranici kaže «implementacija EAP-a e voditi postepenom prilago avanju kapaciteta i potpuno ih uskladiti sa okolišnim standardima Kazakha, te nejakim uputstvima Svjetske Banke vezanim za zaga enje».

Me utim, informacija koju je prezentirao Državni Odjel za zaštitu okoliša Karagande (KSDEP) pri Ministarstvu za zaštitu okoliša Kazakhstana (MEP) u junu 2007. godine, pokazuje da se situacija vezana za okoliš u Temirtau pogoršala u posljednje 3 godine . S obzirom na veliki uticaj AMT-a na grad, ovo sve baca sumnju na rezultate projekta.

Menadžment tvornice izvještava da su u proteklih 8 godina emisije odre enih polutanata zraka u željezari i termoelektrani reducirane sa 107 na 64 kg/tona željeza . Me utim, ovaj omjer polutanata po toni željeza ne predstavlja sveukupno poboljšanje situacije s obzirom da kvalitet zraka u gradu zavisi od ukupnog proizvoda željezare.

Uprkos poboljšanju efikasnosti, prema KSDEP u protekle 3 godine pa sve do 2007. godine, index atmosferskog zaga enja za Temirtau se pove ao sa 7.4 na 8.9, a sumpor dioksid, fenol, amoniak i prašina su registrovani u koli inama ve im od maksimalno dozvoljenih koncentracija .

2005. – 2006. godine koli ina emisija se smanjila paralelno s proizvodnjom , ali službeni podaci pokazuju da se ponovo pove ala 2007. godine s pove anjem proizvodnje .

Eksploatacija uglja u Kazahstanu je pra ena emisijom od približno 300 miliona m metana godišnje . Visoke koncentracije metana otežavaju radne uvjete rudara (pove ana opasnost od eksplozija). Metan tako er u znatnoj mjeri doprinosi klimatskim promjenama. U skladu s službenim podacima Arcelor Mittal je razvio program drenaže (odvo enja) metana, te izvještava da je 2005. godine program rezultirao kaptažom i korištenjem 56 miliona m metana (približno 18.6%).

⁹ IFC webpage: <http://www.ifc.org/ifcext/spiwebsite1.nsf/2bc34f011b50ff6e85256a550073ff1c/6296eb2c6c7fcd3d85256e6a006a9d11?opendocument>

¹⁰ EBRD webpage: <http://www.ebrd.com/projects/psd/psd2007/37546.htm>

¹¹ Murdoch MacLeod: Mittal's £315 loan, Scotland on Sunday, 24 February 2002 <http://news.scotsman.com/romaniansteelworksrow/Mittal-315m-loan.2305133.jp>

¹² EBRD Project Summary Document, updated 31.01.2006, <http://www.ebrd.com/projects/psd/psd1997/3324.htm>.

¹³ « » newspaper of 30.06.2005; <http://www.kazpravda.kz>,

¹⁴ EBRD website: <http://www.ebrd.com/projects/psd/psd1997/3324.htm>, updated 31.01.2006

¹⁵ Report of the Head of Karaganda State Department for Environmental Protection Smagulov B.A. at the work group meeting in the Ministry for Environmental Protection, May 23, 2007, Astana, Kazakhstan (received from KSDEP on June 28, 2007, outgoing mail number 03-2-1-4/6588 from 28.06.2007)

¹⁶ EBRD website: <http://www.ebrd.com/projects/psd/psd1997/3324.htm>, updated 31.01.2006

¹⁷ Letter from the Ministry of Environmental Protection of Republic of Kazakhstan No. 03-2-1-4/6588, dated 28.06.2007

¹⁸ TMC Net: Mittal Steel Temirtau boosts investment 50%, 04.02.2006, <http://www.tmcnet.com/usubmit/2006/02/04/1342977.htm>, East Capital news: MittalSteel Temirtau downs

steel output 10.5% in 2006, 17.01.2007, www.eastcapital.ru/common/img/uploaded/files/17_01_2007_english_version.pdf

¹⁹ Report of the Head of KSDEP B. Smagulov at the Public Hearing in Temirtau on the environmental problems of the city of Temirtau on March 27, 2008

²⁰ Interfax Kazakhstan: Kazakhstan boosts steel output 12.7% in 2007, 28.01.2008 http://www.interfax.kz/?lang=eng&int_id=12&function=view&news_id=1584

Me utim, ove cifre su u suprotnosti s onima iz Kazakh MEPa prema kojima se radi o samo 3% iskorištenog metana.

Zdravlje, sigurnost, te nesreće u rudnicima u vlasništvu AMT

Godina	Rudnik	Br. smrtnih slučajeva
Decembar, 2004	Shakinskaya rudnik, Shakhinsk, regija Karaganda	23
Septembar, 2006	Lenina rudnik, Shakhinsk, regija Karaganda	41
Januar, 2008	Abaiskaya rudnik, Abai, regija Karaganda	30

Nakon svih nesreća, kompanija je platila kompenzaciju familijama poginulih rudara, međutim još uvijek postoje pritužbe ozloja enih familija na takvu kompenzaciju. Predstavnik udovica rudara Natalia Tomilova je izjavila, da su nakon nesreće u Lenina rudniku 2006. godine nametnute obaveze (dadžbine) na iznos kompenzacije jednak iznosu 10 mjesnih plata. Kompenzacija je isplaćena za «nanesenu moralnu štetu» zbog čega su familije dobile manje iznose od onih koje je kompanija službeno objavila. 'Ukoliko su kompenzacije plaćane kao jednokratna materijalna pomoć, one ne mogu biti podložne dadžbinama. Kompanija samo želi da se zaštiti od pamica za naneseu moralnu štetu na ovaj način, izjavila je glavna. Tomilova. Udovice tako tvrde da AMT nije ispoštovao svoja obaveza da unaprijedi životne uvjete familijama rudara.

Prvi štrajk rudara u AMT rudnicima uglja je bio nakon nesreće u Lenina rudniku u septembru 2006. godine. Osnovni zahtjevi rudara su bili povećanje plata, naknada za vrijeme provedeno u rudniku – ali ne po kriteriju količine izvaenog uglja – te sigurni radni uvjeti u rudnicima.

Dugi niz godina garantirani li ni dohodak je bio samo 30% od ukupne plate (koju je moguće ostvariti), dok je ostatak zavisio od određeni bonusa koji su određivani na osnovu količine izvaenog uglja za svakog radnika, tako da su rudari bili na taj način finansijski motivirani da povećaju produktivnost bez obzira na sigurnosne uvjete.

Nakon štrajka jedino je osnovna, garantirana plata (30% od ukupne moguće plate) bilo povišeno za 60%, a menadžment je pokušao da sačuva novac nametanjem kazni rudarima i snižavanjem platnih kategorija koje predstavljaju osnovicu za utvrđivanje li nog dohotka.

Nakon nesreće u Abaiskaya rudniku januara 2008. godine, Pavel Shumkin bivši šef nezavisne slobodne konfederacije granskih sindikata Kazakhstana, a sada vođa nezavisnog pokreta Radniak u AMT-u je komentirao: "Današnji tragici događaji je prouzrokovao neodgovorno osmišljenim sistemom proizvodnje (eksploatacije) uglja u Mittalovim rudnicima. Sistem podrazumijeva zastarjelu šemu 'plata plus bonus', barbarskih 24 sata pod zemljom i nedostatak efikasni granskih sindikata, koji bi štitali prava i interese rudara. Sistem također podrazumijeva i pravnu zaštitu menadžmenta bez kojeg je neodrživ."

Štrajk nakon Abaiskaya nesreće je doveo do značajnijih promjena u platnoj šemi. U martu 2008. godine je predstavnik Karaganda NVO EkoMuzej održao sastanak s AMT-ovim glavnim upravnikom g-dinom. Rajendranom i dobio informacije o tim značajnim promjenama u platnom sistemu. U skladu s izjavom g-dina. Rajendrana, garantirani li ni dohodak je iznosio 160.000 tenga (približno 850EUR) mjesno, a u slučaju ostvarenja predviđenog plana, plate bi se povećale na 250.000 tenga.

Interese rudara službeno zastupa granski sindikat „Korgao“, ali je teško zamisliti da je takav sindikat nezavisan uzimajući u obzir činjenicu da je jedan od njegovih članova Murat Persadaev – direktor odjela za ugljal Arcelor Mittal Temirtau, te da mnogi smatraju kako postoje opravdane sumnje u njegov integritet i iskrenost.

Radnici navode da je Mittal malo uradio da popravi radne i sigurnosne uvjete od preuzimanja AMT-a. Od nesreće u Lenina rudniku 2006. godine, loši uvjeti i oštećena sigurnosna oprema od koje većina datira iz 1970. godine, bila je u centru pažnje. Nakon te nesreće 2006. godine, 8 menadžera srednjeg nivoa preduzeća je optuženo za nemar i narušavanje preduvjeta za zaštitu zdravlja i sigurnosti u rudniku. Međutim, radnici koje je intervjuisao Sunday Times su izjavili, da su takva narušavanja bila svjesna i da su prilično uobičajena pojava. Radnici su slani u rudnike čak i istovremeno kad su vršeni radovi na održavanju ventilacionog sistema, u prepunim liftovima, protupožarnom opremom potencijalno eksplozivne ugljene prašine s tekućinom isteklog datuma i esto neefikasnom, te detektorima metana koji su pomjerani ili utišavani uz objašnjenje da se treba nastaviti ekstrakcija uglja i ispuniti radni plan koji je menadžment predvidio.

21 Ispat-Karmet Steel Works (Mittal Steel Temirtau) Project, The Ecological Society Green Salvation, May 2006.

22 EBRD Project Summary Document, <http://www.ebrd.com/projects/psd/psd1997/3324.htm>

23 Report of the Ministry for Environmental Protection of the Republic of Kazakhstan "Karaganda region. State of environment and nature resources", 2003

24 Otvorniy Novosti 23.11.2006, <http://news.central.kz/archive/country.kz.news/200611/23174124.text>

25 <http://www.zonakz.net/articles/15776>, Ainur Kurmanov, 10.10.2006

26 Zona KZ, " ", 25.01.2008

<http://zonakz.net/articles/20765?mode=default&PHPSESSID=a9125c4ea2f134e88edf0033f73ec3b8>

27 Mark Franchetti, Robert Winnett and Holly Watt, Miners face 'suicide mission' working for Mittal's empire, Sunday Times, 10.06.2007,

<http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/asia/article1909796.ece>

28 Mark Franchetti, Robert Winnett and Holly Watt, Miners face 'suicide mission' working for Mittal's empire, Sunday Times, 10.06.2007,

<http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/asia/article1909796.ece>

Dariga Nazarbayeva, najstarija kerkapredsjednika Kazakhstana Nursultana Nazarbayeva je u spetembru 2006. godine izjavila da se eksplozija u Lenina rudniku dogodila zbog zanemarivanja sigurnosnih pravila, te je pozvala na reviziju zakona o radu s ciljem pooštavanja sankcija za radnike koji krše te propise .

Mittalova socijalna ulaganja

Mittalova ulaganja se esto interpretiraju kao «spašavanje» umiru ih ' elinih gradova' što je jako preuvelo ano s obzirom na složenost problema do kojih dolazi uslijed uspona i padova velikih željezara. Temirtau je grad sa specifi nim problemima, s velikim brojem stanovnika koje živi ispod linije siromaštva i velikim brojem nezaposlenih i ovisnika, te s ubjedljivo najvišim nivoom infekcija HIV-om (AIDS) u Kazakhstanu .

Uprkos kreditima, zaga enje koje uzrokuje Arcelor Mittal ostaje ozbiljan problem u Temirtau.
Foto CEE Bankwatch Network.

AMT je dao doprinos u nekoliko projekata razvoja zajednice Temirtau-a, me utim lokalne zajednice su iskazale zabrinutost njihovim kvalitetom. Nekoliko je dobrih primjera gdje je AMT trošio novac na ozbiljne aktivnosti usmjerene na pomo lokalnom stanovništvu kao što je npr. kupovina ambulantnih kola za regiju u avgustu 2006. godine, ali ve i dio tog razvoja je više populisti ki po svom karakteru nego stvarna pomo rudarima ili ljudima u zaga enom Temirtau.

AMT teži da podrži aktivnosti na koje lokalne vlasti imaju jak uticaj kao npr. proslava 70. godišnjice Karaganda regije ili instalacija reklamnog panela u centru Karagande. Vjerujemo da osim dodjele stipendija studentima i sportistima, kompanije

treba da razvija i planove za direktnu pomo onim ljudima koji su najviše na udaru Mittalovog zaga enja u gradu, te familijama rudara. Organizacije civilnog društva u Karagandi i Temirtau smatraju da Arcelor Mittal treba usmjeriti pažnju s komparativnih, nisko-budžetnih, kratkoro nih i vrlo vidljivih (eksponiranih) donacija, na ozbiljne socijalne projekte kao što bi bila besplatna ili jeftinija medicinska zaštita u modernim bolnicama, besplatni lije ni ki pregledi ili obrazovni centri za djecu.

Nerazumne subvencije za Arcelor Mittal Temirtau

EBRD je podržao prve stadije privatizacije željezare. U skladu s EBRD okolišnom politikom (lanovi 16. i 21.), projekti bi trebali da se izvode «u skladu s zahtjevima državnog zakonodavstva» .Me utim, rezultati istrage koje je provelo tužilaštvo Kazakhstana pokazuju da je zakonodavstvo Kazakhstana narušeno u toku procesa ugovaranja privatizacije .

Ugovor sadrži sporazum da se okolišni zakoni ne e primjenjivati na željezare u periodu od 10 godina od dana njihove privatizacije – dakle, radi se o datumu kad je tvornica prodana Arcelor Mittalu. Nadalje, za nekoliko godina – ak i u vrijeme implementacije EBRD projekta – a zbog sporazuma s vladom Kazakhstana, Arcelor Mittal je platio fiksne naknade za zaga enje bez obzira na stvarni nivo emisija polutanata, te fiksni korporativni porez na dohodak bez obzira na rezultat njegovih finansijskih aktivnosti . Grana rudarstva Arcelor Mittala tako er nije ni im obavezana da mora provoditi aktivnosti 'rehabilitacije' zemljišta na podru jima koja su eksploatisana za rudarstvo prije 1996. godine – a takvo zemljište je uglavnom kontaminirano.

Istovremeno, u Kazakhstanu postoji sporazum o porezu na investicije izme u vlade Kazakhstana i Arcelor Mittala do 2009. godine .

Menadžment AMT-a je tako er apelirao na gradske vlasti Temirtaua da smanje porez na zemljište za 30% obrazlažu i takav zahtjev time što kompanija «mnogo ulaže» u socijalnu sferu grada. Najve a kompanija za proizvodnju željeza na svijetu je tražila smanjenje poreza što bi bilo promjerenije o ekivati npr. od dobrotvorne institucije. Odluka gradskog vije a je bila negativna .

2007. godine je državna poreska inspekcija je izvršila kontrolu Mittalovih aktivnosti u periodu 2002 – 2004. godina te naplatila više od 100 milijardi tenga (USD 828 miliona) dodatnih poreza u korist vlade Kazakhstana . U 2008. godini Mittal je uložio

29 Associated Press: Kazakh president's daughter seeks new punishment for safety breaches after deadly mine blast, October 2006

http://www.iht.com/articles/ap/2006/10/20/business/EU_FIN_Kazakhstan_Mittal.php

30 See for example Paul Lewis: Harnessing the power of multinationals, International Herald Tribune, 14 Febuary 2005,

<http://www.iht.com/articles/2005/02/13/opinion/edlewis.php>

31 International Labour Organisation: HIV/AIDS in Kazakhstan, December 2002, <http://www.ilo.ru/aids/docs/dec02/cis/Kazakhstan-eng.pdf>.

32 <http://www.obkom.org/sector1/karmet/preds/>, Citation of the Prosecutor General of the Republic of Kazakhstan, 09.02.1998, 23-1-131-98.

33 Environmental, Health and Safety Audit and Partial Environmental Assessment, Agreement concerning environmental issues, EBRD, Dames & Moor, 1997

34 Decree of the government of the Republic of Kazakhstan, 17.03.2003, #257

35 Mittal Steel SEC Filing 1-14666, 26 October 2004, <http://www.secinfo.com/dsTKg.12bp.htm>

36 Vyacheslav Kohanov, Jurist Online, undated, http://base.zakon.kz/doc/lawyer/?uid=undefined&doc_id=30073265

37 Alekul portal, 15.01.2008, http://alekul.ru/obzorie/news_2008-01-15-23-18-28-859.html

žalbu protiv ove odluke me u regionalnom komercijalnom sudu Karagande, me utim ta je žalba odbijena. Mittalov pravni tim je podnio novu žalbu regionalnom sudu.

Nedostatak pristupa informacijama

U okvirnom planu posljednji EBRD/IFC projekt, Plan informiranja javnosti (PIP) je trebao biti izrađen s ciljem da se javnosti u ine dostupnim i distribuiraju informacije vezane za okolišne uticaje projekta, te da se uzme u obzir njihovo mišljenje .

EBRD plan koji je podrazumijevao distribuciju informacija putem lokalnih masovnih medija i javnih tribina je potpuno proveden, a šira javnost je u ve ini slu ajeva podržala projekt i njegove komponente. Me utim, nezvani ne rasprave i monitoring medija govore u prilog tvrdnji da se AMT smatra jednom od najnetransparentnijih kompanija u Republici Kazahstan te da javni mediji nemaju jasnu predodžbu o projektu .

Poslije niza nesre a u rudnicima posljednjih godina (2004. – 2008. godine) politika kompanije o saradnji s javnosti se kona no promijenila. 2008. godine kompanija je predstavila svoj Plan angažmana relevantnih faktora. Taj plan su pripremili konsultanti koje je angažirao AMT. Plan postavlja obe avaju e standarde koje kompanija namjerava postaviti u saradnji s javnoš u.

EBRD-ova okolišna politika (aneks 2, lanci 3 i 4) kažu da sponzori projekta treba da stave na raspolaganje javnosti sve informacije o procjeni uticaja na okoliš i to tokom cijelog EBRD-ovog u eša u projektu. Me utim, NVO Zeleni Spas (GS) je tražio informaciju i dokumentaciju vezano za okolišne aspekte EBRD/IFC projekta nekoliko puta. U dogovoru na te upite, GS je dobio obavijest od šefa odjela za okoliš ATM-a: «Mi nemamo informaciju o EBRD-ovo mprojektu 3324». ak i EBRD-ov terenski ured u Almaty-ju nije imao tražene informacije – injenica koju je potvrdio EBRD-ov glavni ured u Londonu.

Javnost i dioni ari nemaju ni danas priliku prona ažurirane informacije o implementaciji projekta na EBRD-ovoj web stranici jer je ona ažurirana 1997. godine. Ažurirana informacija o projektu je postavljena na EBRD-ovu web stranicu tek 9 godina kasnije (od 2006. godine). Takva prepeka pristupu informacijama o teku im projektnim aktivnostima je suprotna EBRD-ovoj postoje ojoj okolišnoj politici (lan 28).

Lokalne NVO se nadaju da e im plan angažmana lokalnih relevantnih faktora pomo i da do u do informacija o zaga enju, zdravstvenoj situaciji i sigurnosti.

Foto CEE Bankwatch Network

Angažmani EBRD-a i IFC-a ukazuju na potrebu da me unarodne finansijske institucije trebaju biti dublje involvirane u monitoring projekata koje finansiraju. U svakom slu aju, jako je diskutabilno da li finansijski uspješne kompanije kakav je i Arcelor Mittal uop e trebaju potporu me unarodnih poreskih obveznika. IFI bi trebao uklju iti zajednice koje su «na udaru» zaga iva a u monitoring svojih projekata i razviti pouzdanije i ja e planove zaštite okoliša. IFI i njegovi klijenti bi tako er trebali u initi dostupnim informacije o okolišu i to tokom cijelog trajanja projekata, te razviti sistem efikasnih povratnih informacija s klijentima i kriznim kategorijama onda kada projektne aktivnosti nisu u saglasnosti s njihovim okolišnim, zdravstvenim, sigurnosnim i socijalnim kriterijima.

38 PSD, EBRD Environmental Bulletin "Environment and Transition Process", 1999

39 <http://panorama.vkkz.com/>, 45, November 25, 2005

40 Green Salvation (Kz), EcoMuseum (Kz)

41 <http://www.greensalvation.org/>

42 Letter from ArcelorMittal Termitau to Green Salvation Ecological Society N01-5/97 of 16.03.2006

Arcelor Mittal Zenica (bivša Željezara Zenica)

Bosna i Hercegovina

Pozadina

Jedna od najvećih željezara u JI Evropi, bivša Željezara Zenica je smještena u Bosni i Hercegovini, u entitetu koji se zove Federacija BiH. Ranije je bila u državnom vlasništvu, s kapacitetom od 1.8 miliona tona godišnje.

Za vrijeme rata u Bosni od 1992. godine problemi s prugom i putnim komunikacijama, te činjenica da su rudnici željezne rude bili s druge strane linije fronta, sve su to bili faktori koji su uticali na prekid rada tvornice na nekoliko godina. Dijelovi tvornice su bili izloženi i bombardovanju iz zraka.

30d 16dimnjaka najveće željezare u bivšoj Jugoslaviji su srušena 2008g
Foto Mirza Subašić

1999. godine Kuwaiti Consulting and Investment je kupio udio u Željezari za USD 65 miliona, dok je naziv Željezara Zenica promijenjen u «BH Steel». U avgustu 2004. godine putem LNM Holdings, Mittal je otkupio 51% dionica Zenice od Vlade Bosne i Hercegovine, a zatim 2005. godine platio USD 98 miliona Kuwaiti investicionoj agenciji za preostalih 41% dionica. Dio sporazuma je bio da LNM investira minimalno USD 135 miliona u tvornicu i opremu u narednih 10 godina kako bi podigao nivo proizvodnje u Mittal Steelu Zenica sa 200.000 na više od 2 miliona tona. «Joint venture» sporazum je također

postignut i sa RŽR Ljubija 2004. godine za ekstrakciju uglja i razvoj Ljubija rudnika željezne rude.

Prije rata u BiH tvornica je imala 22.500 zaposlenih, ali je taj broj kasnije pao na oko 5.000 od kojih je većina bila «na ekanju» (neaktivna – fusnota 7). Od momenta kad je Mittal kupio Željezaru, novi menadžment je smanjio broj radnika ispod 3.000 stimulacijom na dobrovoljni otkaz ugovora pomoću u finansijske kompenzacije. Mittal se obavezao da će zadržati svih 2.850 aktivnih radnika.

Pitanja vezana za okoliš

U decembru 2007. godine, analiza kvaliteta zraka na nekoliko lokacija u gradu Zenici je prema izvještaju pokazala visoke koncentracije od dozvoljenih kad su u pitanju sumpor i čestice na tvrdi materijal. U ulici gdje se nalazi Institut Kemal Kapetanovići koji je vršio ta testiranja, dozvoljeni nivoi su prekoračeni za 14 dana, dok se u naselju Crkvice to prekoračenje desilo za 8 dana. Prema izjavi glavnog šefa Pezo Šefa komunalne službe u općini Zenica, slični nivoi su izmjereni i u prvoj sedmici 2008. godine. Pezo je izrazila i zabrinutost da bi integralna proizvodnja koja u tom trenutku još nije bila inicirana, mogla dodatno uticati na pogoršanje situacije.

Aerozagaćenje se pogoršalo u toku zimskih mjeseci, međutim nije sasvim jasno da li bi to moglo biti tek dugogodišnji trend opadanja kvaliteta zraka u Zenici u zimskom periodu. Medijski izvještaji pokazuju da su nedavna mjerenja bila nasumična i povremena umjesto regularnih programa, te govore o različitim mišljenjima u vezi s odgovornošću za vršenje mjerenja kvaliteta. Odgovornosti za okolišna pitanja su često nejasne u Bosni i Hercegovini, bezmalo zbog rata i iz njega proistekle komplicirane administrativne strukture. Zaista, Arcelor Mittal tek sad prolazi kroz proces pribavljanja okolišne dozvole za svoje aktivnosti.

1 Reuters: Mittal's Bosnia plant plans 20 pct rise in output, 17th January 2007 <http://www.reuters.com/article/companyNewsAndPR/idUSL1787566420070117>

2 OECD Investment Compact for South East Europe and SEE Investment Forum: Investors of the year 2005 - Profiles of award winners, 2005, www.oecd.org/dataoecd/1/30/36263847.pdf

3 Mark Cotton: Mittal Steel pays \$98M to raise Mittal Zenica stake to 92%, MarketWatch portal, 12 December 2005 <http://www.marketwatch.com/news/story/mittal-steel-pays-98mraise/story.aspx?guid=%7B4587CB0B%2DDD16%2D4B94%2D8EE7%2D9D4856B5FF89%7D>

4 ArcelorMittal webpage: Mittal Steel Highlights 2004: <http://www.arcelormittal.com/index.php?lang=en&page=555>

5 Mittal Steel webpage: Mittal Steel Overview, undated, <http://www.mittalsteel.com/Facilities/Europe/Mittal+Steel+Zenica/>

6 Kate Dunn, EBRD: Mittal's Bosnia Deal Signals Confidence, 11th January 2006, <http://www.ebrd.com/new/stories/2006/060111.htm>

7 Pobjeda/Pioneer Investors in South East Europe: Real war for steel works in world's black metallurgy 28.08.2006, <http://www.pioneer-investors.com/news2.asp?newsid=5791>

8 Pobjeda/Pioneer Investors in South East Europe: Real war for steel works in world's black metallurgy 28.08.2006, <http://www.pioneer-investors.com/news2.asp?newsid=5791>

9 Mittal Steel webpage: <http://www.mittalsteel.com/Facilities/Europe/Mittal+Steel+Zenica/>

10 Adnan Džonlić: Dim, sumpor, zagaćenje..., 15.01.2008, <http://dzonlic.blogspot.com/2008/01/dim-sumpor-zagaecenje.html>; Zenicani portal: Zenički zrak nije zdrav, 15 January 2008, http://zenicani.org/index.php?option=com_content&task=view&id=210&Itemid=2

11 Adnan Džonlić: Dim, sumpor, zagaćenje..., 15.01.2008, <http://dzonlic.blogspot.com/2008/01/dim-sumpor-zagaecenje.html>; Zenicani portal: Zenički zrak nije zdrav, 15 January 2008, http://zenicani.org/index.php?option=com_content&task=view&id=210&Itemid=2

12 Avaz portal: Arcelor Mittal Zenica mora ispuniti stroge uvjete za dobijanje okolišne dozvole,

10.01.2008, http://www.avaz.biz/index.php?option=com_content&task=view&id=5023&Itemid=73

Pitanja rada, zdravlja i sigurnosti

U decembru 2007. godine predsjednik sindikata radnika Arcelor Mittala Zenica Islam Imamovi je ustvrdio da se broj nesreća u preduzeću u proteklih nekoliko godina značajno povećao u poređenju s prijeratnim nivoom. U prvih 11 mjeseci 2007. godine četiri radnika su izgubila živote, dok su 52 pretrpila tjelesna oštećenja i povrede. 3 smrtna slučaja su se dogodila u mjesecu februaru 2007. godine u nesreći zbog trovanja gasom argonom. Od 3.300 radnika koliko je zaposleno, 211 ih je bilo na bolovanju u vrijeme kad je predsjednik Imamovi davao ovu izjavu.

Zdravstveni i sigurnosni problemi se ne smatraju jedinim razlogom – starenje radne snage je također spomenuto kao faktor, međutim predsjednik sindikata je izjavio «Od radnika se očekuje da postupaju u skladu s zdravstvenim i sigurnosnim mjerama, međutim mi u sindikatu vjerujemo da menadžment kompanije treba dati primjer svojim ponašanjem. Ne smiju slati radnike da izvršavaju teške i vrlo odgovorne zadatke ukoliko nisu prikladno opremljeni za posao».

U toku je i radnički spor u Arcelor Mittal Zenica zbog plata. 25. jula 2007. godine su radnici održali trodnevnu obustavu rada (po dva sata dnevno) nakon neuspjelog pokušaja sindikata i menadžmenta da postignu sporazum o povećanju plata. Sindikat je tražio 2.50KM / sat dok je menadžment ponudio samo 2.10/sat. Obustave rada su bile praćene generalnim štrajkom, međutim njega je zabranio sud u Sarajevu, koji je odlučio da Sindikat ne ispunjava pravne preduvjete za održavanje štrajka.

Također, tu su i složena pitanja o radu u Ljubiji (rudnik željezne rude) u blizini Prijedora u Republici Srpskoj – entitetu Bosne i Hercegovine nastalom iz rata u ovoj državi u kojemu su radnici ne-srpske nacionalnosti otpušteni s posla i nikad se više nisu mogli vratiti na svoja radna mjesta (vidi ispod).

Rat i pitanja ljudskih prava

Jedan od najatraktivnijih aspekata tvornice u Zenici za Mittal Steel su bile zalihe značajnih rezervi željezne rude u granicama iste države, u rudnicima Ljubija. Kao što je ranije spomenuto, 2004. godine LNM je potpisao «joint venture» sporazum sa RŽR Ljubija (rudnici željezne rude) kako bi formirali preduzeće Novi rudnici Ljubija te nastavili s eksploatacijom rude i razvijanjem kompleksa. Godišnji kapacitet ovog rudnika je približno 1.5 tona dok su rezerve procijenjene na 35 godina.

Rudnici Ljubija međutim, imaju mračnu prošlost koja je navedena u izvještaju Amnesty International iz 2006. godine. Rudnici su bili predmetom jedne studije iz ovog izvještaja koja pokazuje da se posljedicama etničke diskriminacije u zapošljavanju za vrijeme rata niko nije bavio, te da su one još prisutne u oba entiteta u BiH. Problem nije ograničen samo na Ljubiju, i njime bi se trebali pozabaviti mnogo temeljitije i državna i entitetske vlade, međutim 51% vlasnik Ljubije je Mittal, a Mittal tek treba da razvije strategiju kako se suočiti s naslijeđenim ovog rudnika.

Navodi vezani za kompleks rudnika za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini podrazumijevaju slijedeće:

- Sistematsko otpuštanje radnika ne-Srba. Radnici koji su ranije radili su posjedovali ili za Amnesty International da je 22. maja 1992. godine na radiju objavljeno da se Bošnjaci i Bosanski Hrvati više ne smiju javljati na posao te su u narednim sedmicama dobili otpusna pisma koja je potpisao menadžment RŽR Ljubija. Radnici koji su se žalili protiv ovakvog načina otpuštanja su dobili pismenu obavještenje kojim se njihova žalba odbija, te ih se upućuje da ne mogu nastaviti s poslom s obzirom da se njihova mjesta uvajaju za radnike srpske nacionalnosti.
- Zatvaranje hiljada Bošnjaka i Bosanskih Hrvata u logore Omarska koji je dio kompleksa Ljubije. «Improvizirani kapaciteti za pritvor su napravljeni u rudniku željezne rude Ljubija» i, prema izvještaju, korišteni su i oni, i glavni separator u centralnoj zoni rudnika.
- Uključenost ratnog menadžmenta Ljubije u zločine koji su počinjeni prilikom «etničkog čišćenja» i te kampanje. Nije jasno da li su ti navodi istraženi ili da li neko od optuženih još uvijek radi u rudnicima.

13 Sarajevo-X portal: Povećan broj nesreća na radu u Arcelor Mittal-u, 07.12.2007, <http://www.sarajevo-x.com/clanak/071207062>

14 Javno.com news portal: Death In Zenica: Three Mittal Steel Workers Die From Gas, <http://www.javno.com/en/world/clanak.php?id=20480>, 13 February 2007

15 Sarajevo-X portal: Povećan broj nesreća na radu u Arcelor Mittal-u, 07.12.2007, <http://www.sarajevo-x.com/clanak/071207062>

16 Sarajevo-X portal: Povećan broj nesreća na radu u Arcelor Mittal-u, 07.12.2007, <http://www.sarajevo-x.com/clanak/071207062>

17 24sata info portal: Dvosatne obustave rada u Mittal Steelu Zenica zbog neuspjeha pregovora izmeđ u Sindikata i Uprave, 24.07.2007 <http://www.24sata.info/6749>

18 Reuters: Court bans general strike at Bosnia's Mittal plant, 3 August 2007, <http://in.reuters.com/article/companyNews/idINL0325921620070803>

19 Reuters: Court bans general strike at Bosnia's Mittal plant, 3 August 2007, <http://in.reuters.com/article/companyNews/idINL0325921620070803>

20 Kate Dunn, EBRD: Mittal's Bosnia Deal Signals Confidence, 11th January 2006, <http://www.ebrd.com/new/stories/2006/060111.htm>

21 51 per cent of the new company is owned by LNM, while the Republic of Srpska entity government retains the remaining 49 per cent. Source: Amnesty International Media Briefing: "Bosnia and Herzegovina: Behind closed gates: Ethnic discrimination in employment" 26th January 2006, <http://www.amnestyusa.org/document.php?lang=e&id=ENGEUR630032006>

22 LNM Holdings press release: LNM Holdings N.V. Initials Joint Venture Agreement For The Privatisation Of Ljubija Iron Ore Mines In Republic Srpska, Bosnia & Herzegovina www.mittalsteel.com/mittalMain/attachments/LNM_News/2004%20-%20April%20-%20Ljubica%20Mines%20FINAL.pdf

23 Amnesty International (AI, 2006): Bosnia and Herzegovina - Behind closed gates: ethnic discrimination in employment, 2006,

http://www.amnesty.org/en/alfresco_asset/128e1c49-a434-11dc-bac9-0158df32ab50/eur630012006en.html

24 Prosecutor v. Milomir Stakic, Judgement, Case No. IT-97-24-T, Paragraph 127, cited in AI, 2006

25 Annex V (The Prijedor report) to the Final Report of the Commission of Experts Established pursuant to Security Council Resolution 780 (1992), UN Doc. S/1994/674/Add.2 (Vol. I), 28 December 1994, Part two, VII.D, cited in AI, 2006 26 Human Rights Watch, Bosnia and Herzegovina, The Unindicted: Reaping the Rewards of "Ethnic Cleansing", January 1997, Vol. 9, No.1 (D), cited in AI, 2006

- Ubistva u rudnicima. Meunarodni krivi ni tribunal za bivšu Jugoslaviju je došao do saznanja da je 48 ljudi ubijeno u rudniku željezne rude Ljubija . Tribunal je tako er saznao da su «stotine zarobljenika ubijene ili da su nestale iz logora Omarska u periodu od kraja maja 1992. godine do kraja avgusta iste godine kad je logor kona no zatvoren . Tribunal je otkrio i da je u julu 1992. godine više od 100 ljudi ubijeno u logoru Omarska, uključujući i one koji su ranije bili zato eni u takozvanoj «bijeloj ku i» - zgradi koja je sastavni dio kompleksa rudnika Ljubija . Osim toga, 5. avgusta je najmanje 120 ljudi koji su bili zato eni u logoru Omarska odvedeni i poslije ubijeni .

- Masovne grobnice u rudnicima. 1994. godine je UN komisija eksperata izvjestila da se u rudnicima Omarska, Tomašica i Ljubija nalazi veliki broj tijela žrtava borbenih dejstava u regiji Prijedora, kao i onih koji su ubijeni u zato eništvu . U izvještaju se navodi da:»...Srbi su redovno angažirali lokalne mještane i zato enike logora da pomažu u odlaganju tijela, a nakon toga su i njih ubijali kako bi eliminirali potencijalne svjedoke». . Izvještaj tako er navodi i masakr iz jula 1992. godine u sobi 3 Keraterma, za koje je komisija eksperata utvrdila da je «rezultirao masovnim ukopom ogromnim proporcija, najvjerovatnije na jednoj od lokacija u Omarskoj/Tomašici . Izvještaj dalje navodi da su 2001. godine 373 ekshumirana iz masovne grobnice Jakarina Kosa u rudniku Ljubija . Amor Mašovi , šef FBiH komisije za nestala lica, je izjavio da «nema sumnje da ima još neprona enih tijela u rudnik u Omarska i njegovoj blizini...Ne govorimo o desetinama, nego o stotinama tijela» . Bivši radnici rudnika su svjedo ili za Amnesty International da su poznavali druge bivše radnike koji su pozivani da pomognu pri ukopu tijela ubijenih ne-Srba, da bi poslije saznali kako su ovi prepoznali neke od svojih ranijih kolega me u tim žrtvama. .

pažljivo od strane preduze a s obzirom da 49% preduze a još uvijek 'drži' vlada Republike Srpske ija se uloga u spomenutim doga ajima ne može isklju iti.

Operacije Arcelor Mittal Zenica
Foto Mirza Subašić

Ukoliko još postoje tijela unutar kompleksa rudnika, bilo bi primjereno za Mittal Steel da oda po ast žrtvama i njihovoj rodbini prije po etka eksploatacije rude na tom mjestu. Ovo je jedan od zahtjeva organizacije civilnog društva Udruženje preživjelih logoraša iz op ine Prijedor, me utim ini se da ga i relevantne vlasti i Mittal Steel ignorišu . Novinski lanak o ovom pitanju navodi da Vlada FBiH od koje bi bilo normalno o ekivati da se zainteresira za sudbinu ne-Srba, tako er ignorira to pitanje zbog povezanosti s Mittal Steel-om Zenica.

Kako Amnesty International navodi:»U takvim slu ajevima...gdje privredne aktivnosti mogu potencijalno uništiti dokaze ratnih zlo ina i zlo ina protiv humanosti ili na drugi na in biti smetnja u implementaciji prava žrtava i njihovih familija kao i ozbiljnog narušavanja ljudskih prava po injenih za vrijeme rata, dužnost je vlasti da preduzmu sve neophodne korake kako bi se osiguralo da se privredni prioriteti ne na u ispred pravde za žrtve» .

Niko ne pokušava implicirati da je Mittal Steel odgovoran za gubitke do kojih je došlo u ovim rudnicima, ali je jasno da ima mnogo nerazjašnjenih pitanja kojima treba pristupiti vrlo

27 Prosecutor v. Radoslav Brdjanin, Judgement, Case No. IT-99-36-T, cited in AI, 2006

28 Prosecutor v. Milomir Stakic, Judgement, Case No. IT-97-24-T, Paragraph 220, cited in AI, 2006

29 Prosecutor v. Milomir Stakic, Judgement, Case No. IT-97-24-T, Paragraph 209, cited in AI, 2006

30 Prosecutor v. Milomir Stakic, Judgement, Case No. IT-97-24-T, Paragraph 211, cited in AI, 2006

31 Annex X (Mass graves) to the Final Report of the Commission of Experts Established pursuant to Security Council Resolution 780 (1992), UN Doc. S/1994/674/Add.2 (Vol. V), 28 December 1994, II.24, cited in AI, 2006

32 Annex X (Mass graves) to the Final Report of the Commission of Experts Established pursuant to Security Council Resolution 780 (1992), UN Doc. S/1994/674/Add.2 (Vol. V), 28 December

1994, II.24, cited in AI, 2006

33 Annex X (Mass graves) to the Final Report of the Commission of Experts Established pursuant to Security Council Resolution 780 (1992), UN Doc. S/1994/674/Add.2 (Vol. V), 28 December

1994, II.24, cited in AI, 2006

34 Snjezana Mulic: "Željezna ruda obogacena ljudskim kostima", Bosanskohercegovački dani, 15 April 2005, cited in AI, 2006, translated into English at: <http://www.exyupress.com/dani/dani114.html>

35 "New battle breaks out over Serb death camp", The Guardian, 2 December 2004

36 Amnesty International: Interviews with former workers of the Ljubija mines, August 2003 and February 2005, in AI 2006

37 Snjezana Mulic: "Željezna ruda obogacena ljudskim kostima", Bosanskohercegovački dani, 15 April 2005, cited in AI, 2006, translated into English at: <http://www.exyupress.com/dani/dani114.html>

38 Amnesty International (AI, 2006) : Bosnia and Herzegovina - Behind closed gates: ethnic discrimination in employment, 200

Novi menadžment rudnika je navodno izjavio da «do sad ni Omarska niti bilo koja druga zona pod kontrolom Novih rudnika Ljubija nije pronašla tjela ili masovne grobnice» . Ovo je u direktnoj suprotnosti s gore navedenim izvještajem o 373 tijela koja su ekshumirana te nalazima UN-ove ekspertne komisije.

Preživjeli logoraši kao i rodbina ubijenih i nestalih, obra ali su se Mittal Steel-u i novom menadžmentu traže i da se neke instalacije i zemljište u rudniku sa uvaju i namijene odavanju po asti mrtvima i žrtvama drugih zlo ina po injenih u kompleksu rudnika . Menadžment Mittal Steel-a je odgovorio Amnesty-ju, da je preduze e u kontaktu s lokalnim NVO u razgovorima o prikladnim na inima za komemoraciju žrtava . Amnesty izvještava da je u decembru 2005. godine Mittal Steel izrazio namjeru da finansira gradnju spomen obilježja u rudniku Ljubija , me utim nije poznato da li je ovo i ura eno.

Utvr ivanje injenica i Mittalova strategija u vezi s naslije em rudnika su mukotrpan i težak proces prevashodno zbog vlasnika RŽR Ljubija, a to je Vlada RS-a koja ne bi profitirala, samo bi mogla biti dalje inkriminirana u slu aju da do e do temeljite istrage na terenu. Anonimni predstavnik Mittal Steel-a je priznao u intervjuu za 'Guardian' da kompanija ne želi uraditi ništa, što bi dovelo do antagonizma izme u B. Srba s kojima radi, te je stoga u teškoj situaciji .

Osim pitanja masovnih grobnica, diskriminatorske prakse zapošljavanja u rudnicima za vrijeme rata su se produžile i do danas. Nezaposlenost u Bosni je veoma visoka i mnogi radnici koji su otpušteni 1992. godine i danas imaju problema. Ovo uzrokuje i probleme s pravom na penzije i oni koji su nepravedno otpušteni najviše se moraju boriti sami svojim snagama. Oni koji su otpušteni suo avaju se s problemima prilikom pronalaženja novog zaposlenja, ne samo zato što nema dovoljno novih psolova, nego i zato što nisu dobili svoje radni ke knjižice od preduze a. Radni ka knjižica je dokument koji sadrži informacije o radnom stažu i uglavnom su potrebni u procesu zapošljavanja. Otpušteni radnici izjavljuju da kompanija tvrdi kako nema tih knjižica .

Oko 300 bivših radnika se organizovalo u granski sindikat kako bi kompanija priznala da su otpušteni na nepravni an na in, i kako bi

osigurali budu e primjenjivanje ne-diskriminatorske politike u zapošljavanju. Sindikat bivših radnika tako er zahtijeva da kompanije ponovo zaposli barem odre eni broj tih radnika, koji su nepravni no otpušteni. Naravno, njima je jasno da Novi rudnici Ljubija smanjuju, a ne pove avaju radnu snagu, tako da obnavljanje radnog angažmana za sve njih nije realno za o ekivati, ali ak i zapošljavanje malog broja tih radnika, bilo bi znak dobre volje .

Me utim, menadžment Novih rudnika Ljubija ne prihvata bilo kakvu odgovornost za ne-Srbe (radnike) koji su nepravni no otpušteni za vrijeme rata ili prije zaklju enja «joint venture» ugovora 2004. godine, te ne planiraju preuzeti zna ajan broj radnika . Menadžment vjeruje i da bi otpušteni radnici uglavnom bili nesposobni za obavljanje poslova radnog mjesta u rudniku, jer ih je ve ina u dobi pred penzionisanje .

U intervjuima, menadžment rudnika Nova Ljubija je insistirao na tome da etni ka diskriminacija ne e biti tolerirana , me utim Amnesty International je izrazio zabrinutost kad su u pitanju bivši, sadašnji i novi radnici. Amnesty nema saznanja o aktivnostima kompanije na osiguranje ne-diskriminatorske prakse u zapošljavanju, te uzimaju i u obzir noviju BiH istoriju, bilo bi iznena uju e da etni ke predrasudene isplivaju na površinu i ako preventivne mjere ne bi bile implementirane. Osim toga, zaposlenici koji su diskriminirani tokom rata ili u novije vrijeme, nemaju efikasan pravni izlaz, jer država i entiteti podbacuju iz dana u dan u implementaciji postoje ih anti-diskriminatorskih odredbi, te u promoviranju anti-diskriminatorske politike .

Nerazumne subvencije za Arcelor Mittal Zenica

U julu 2005. godine EBRD je odobrio kreditna sredstva u iznosu od EUR 25 miliona za Mittal Steel Zenica i to za projekat ija ukupna vrijednost iznosi EUR 160 miliona za poboljšanje energetske efikasnosti i osiguranje radnog kapitala u Mittal Steel-u Zenica. Iako je energetska efikasnost vrlo poželjna kao cilj, nejasno je zašto tako velika globalna kompanija treba da profitira iz nisko-kamatnih kredita kako bi to postigla. Nema sistematskog pristupa informacijama u vezi s progresom projekta i nije jasno kako kompanija uop e napreduje kad su u pitanju njeni ciljevi.

39 Snjezana Mulic: "Željezna ruda obogacena ljudskim kostima", Bosanskohercegovački dani, 15 April 2005, cited in AI, 2006, translated into English at: <http://www.exyupress.com/dani/dani114.html>

40 "New battle breaks out over Serb death camp", The Guardian, 2 December 2004, <http://www.guardian.co.uk/serbia/article/0,2479,1364350,00.html>

41 Amnesty International: Telephone interview with Roeland Baan, LNM Central and Eastern Europe, Chief Executive Officer, March 2005, cited in AI 2006

42 Amnesty International (AI, 2006) : Bosnia and Herzegovina - Behind closed gates: ethnic discrimination in employment, 2006

43 "New battle breaks out over Serb death camp", The Guardian, 2 December 2004, <http://www.guardian.co.uk/serbia/article/0,2479,1364350,00.html>

44 "According to official figures, unemployment amounted to 44.2% in 2007. However, this figure overestimates true unemployment. According to the Labour Force Survey conducted in April 2007, unemployment was estimated at 29%. Taking informal employment into account, unemployment is estimated to be closer to around 20% of working-age population, although norecent official estimate is available." European Commission, Bosnia and Herzegovina Economic Profile http://ec.europa.eu/enlargement/bosnia_and_herzegovina/economic_profile_en.htm

45 Amnesty International (AI, 2006) : Bosnia and Herzegovina - Behind closed gates: ethnic discrimination in employment, 2006

46 Amnesty International: Interview with Nijaz Brkic, former cashier at Ljubija Mines, February 2005, cited in AI 2006

47 Amnesty International: Interview with Murari Mukherjee, New Ljubija Mines general manager, February 2005, cited in AI 2006

48 Amnesty International: Interview with Murari Mukherjee, New Ljubija Mines general manager, February 2005, cited in AI 2006

49 Amnesty International: Bosnia and Herzegovina - Behind closed gates: ethnic discrimination in employment, 2006

50 Amnesty International: Bosnia and Herzegovina - Behind closed gates: ethnic discrimination in employment, 2006

Zaključci i preporuke

Osvrti na pojedina neslužajevu u ovoj kompilaciji pokazuju kako zagaenje, zdravlje i sigurnost, kao i problemi u vezi s radom koje su iskusili i na svojoj koži osjetili susjedi i radnici Arcelor Mittalovih pogona ranije u vlasništvu Mittal Steel-a, predstavljaju više od povremenih epizoda. Oni u stvari predstavljaju logičan zaključak strategije ove kompanije, koja se sastoji u kupovini starih željezara, značajnih zagaenivača, te poslije rezanja troškova u ekstremnoj mjeri.

Od zdravstvenih i sigurnosnih pitanja u rudnicima Kazahstana, u vlasništvu ove kompanije do aerozagaenja na svim mjestima i opasnom odlaganju otpada u Južnoj Africi, problemi variraju – međutim, zajedničko im je poznati sukob između potrebe za investiranjem u unapriježenje okolišnih, radnih, zdravstvenih i sigurnosnih uvjeta s jedne, te potrebe za smanjenjem troškova s druge strane. U Južnoj Africi, kompanija je pribjegla represivnim praksama, u neslužajevima familija koje su odbile dati svoje posjede Mittalu na upotrebu. U Indiji planiraju veliki 'elin' kompleks na posjedima autohtonih zajednica i siromašnih familija.

Iako kompanija tvrdi da ulaže značajna sredstva za neophodna poboljšanja, posebno kad je u pitanju Centralna i Istočna Evropa, dokazi koje su ponudili radnici i mještani govore da nivo efikasnosti tih investicija nije zadovoljavajuć i iz različitih razloga. U nekim neslužajevima postavilo se pitanje u vezi samih investicija, dok je u drugim neslužajevima do investicija dolazilo ali su zahtjevi za većom proizvodnjom i sistem bonus isplata otkladno doveli do toga da su menadžeri stavljeni u situacije u kojima su morali birati između uvećane produktivnosti rada ili okolišne/zdravstvene/sigurnosne zaštite.

Iako niko ne otkuje da svi problemi budu riješeni preko noći, tvrdnje kompanije da intenzivno investira u rješenje ovih pitanja su ozbiljno uzdrmane njenim oklijevanjem prije svega u objavljivanju osnovnih informacija za relevantne faktore i sastanke s njima. Njen pristup u ignoriranju ogromnog broja pisama koja su uputili građani Ohia, kao i zahtjevi da se objave okolišni planovi u Rumuniji i Ukrajini, pokazuju osnovni nedostatak dobre volje i bacaju sumnju na iskrenost njenih namjera. U Južnoj Africi, Mittal odbija da objavi «Master Plan» od 9.000 strana u kojemu su detalji o zagaenju i njihovog plana za rješenje tog pitanja. U tom smislu, znak je nade što je Arcelor Mittal Temirtau nedavno usvojio Program o

angažovanju relevantnih faktora, te s nestrpljenjem otkujemo da vidimo kako to izgleda kad se primijeni praktično.

S obzirom na pitanja koja su obrađena u ovim osvrtima, želimo dati slijedeće općenite preporuke. One nisu osmišljene kao sveobuhvatne instrukcije, nego da posluže kao početna faza za poboljšanje interakcije između kompanije i njenih susjeda i radnika. Sa uspostavljanjem nove zajedničke kulture Arcelor Mittala, nadamo se da će doći i razvoj kulture izjednačavanja ljudi i okoliša sa finansijskim parametrima.

Arcelor Mittal-ovom menadžmentu i dionicićima:

- Kao prvi korak, tamo gdje to već nije urađeno, odgovorno (visoko rangirano) osoblje Arcelor Mittala treba da uprili i sastanke sa svim relevantnim faktorima kako bi saslušali ono oko čega su zabrinuti i kako bi razvili akcijske planove za njihov angažman.

- Tamo gdje su izraženi, akcijski planovi treba da budu objavljeni i stavljeni na raspolaganje javnosti, a ako nisu izraženi, to treba uraditi.

- Okolišni akcijski planovi trebaju biti izraženi u konsultaciji s ljudima iz zajednice koji žive uz Arcelor Mittal-ove pogone, te inkorporirani u vladine dozvole za rad.

- Kompanija treba da izvrši pregled svojih radnih aranžmana kako bi osigurala da njeni menadžeri ne moraju da trguju između okolišne/zdravstvene i sigurnosne zaštite s jedne strane i proizvodnje s druge strane.

Lokalnim i državnim vlastima na lokacijama gdje postoje aktivnosti Arcelor Mittal-a:

- Arcelor Mittal ne treba uživati bilo kakve poreske ili okolišne ustupke.

- Arcelor Mittal-ov status, kao vodećeg poslodavca u nekim regijama ne znači da ga treba blago tretirati kad je u pitanju zagaenje, zdravlje, sigurnost i pitanja rada. Gdje postoji nesuglasje između u Arcelor Mittal – ove aktivnosti i zakona, kompanija treba biti sankcionirana kao i bilo koja druga kompanija.

- Arcelor Mittal-u ne smije biti dopušteno da izmješta siromašne ili autohtone zajednice u neslužajevima kad njihova egzistencija zavisi od tih konkretnih posjeda gdje kompanija planira graditi pogone.

EBRD-u i IFC-u:

- Arcelor Mittal ne bi više trebao dobijati nisko-kamatne kredite. Kompanija te velike ne bi trebala sa lakošćom finansirati projekte iz drugih izvora.

- Za one projekte koji su u toku, EBRD i IFC treba da intenziviraju monitoring okolišnih, radnih, zdravstvenih i sigurnosnih aspekata projekta, kao i angažmana relevantnih faktora.

CEE Bankwatch Network
www.bankwatch.org

Ecological Society Green Salvation, Kazakhstan
www.greensalvation.org

GARDE programme of the Environmental Law Service, Czech Republic
www.responsibility.cz

groundWork, Friends of the Earth, South Africa
www.groundwork.org.za

groundWork, USA
www.groundwork-usa.org

Friends of the Earth International
www.foei.org

Karaganda Ecological Museum, Kazakhstan
www.ecomuseum.kz

Mouvement Ecologique, Friends of the Earth, Luxembourg
www.oeko.lu

National Ecological Center of Ukraine, Ukraine
www.necu.org.ua

Ohio Citizen Action, USA
www.ohiocitizen.org

Vaal Environmental Justice Alliance, South Africa

Mnogi uočavaju rast Mittal Steel-a – sada ArcelorMittala – od male tvornice do globalnog čeličnog giganta, kao jednog od velikih čuda u poslovnom svijetu, ali cijena uspjeha ArcelorMittala bila je u velikoj mjeri plaćena od strane zajednica, koje žive i rade u blizini njihovih željezara.

